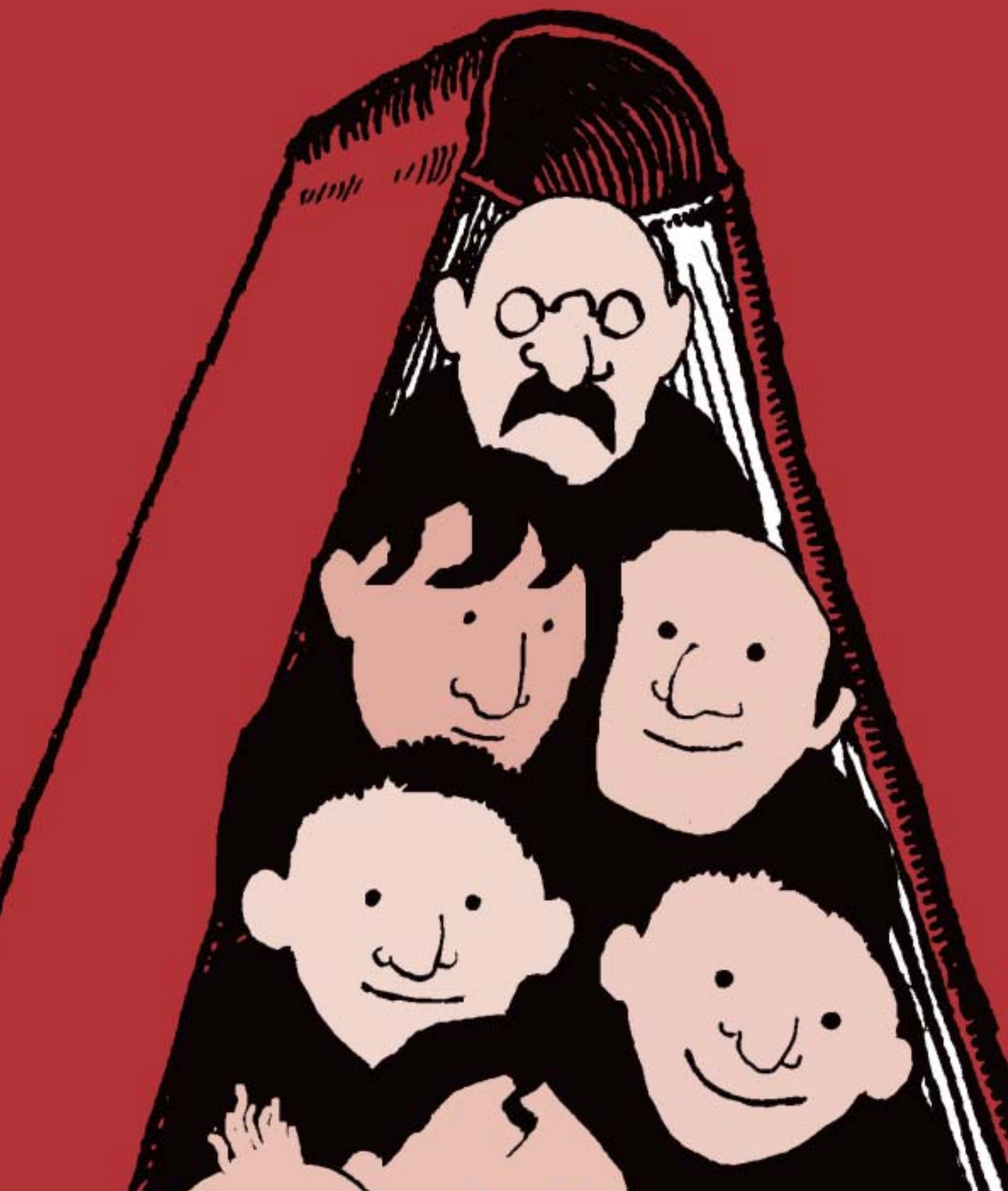


JEUGDBOEKENWEEK 2006

Inspiratiegids voor de openbare bibliotheken



JEUGDBOEKENWEEK 2006

Inspiratiegids voor de openbare bibliotheken

COLOFON

Deze Inspiratiegids Jeugdboekenweek is een uitgave van het Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken en werd gemaakt door de leden van de Werkgroep Jeugdboekenweek.

Verantwoordelijke uitgever: *Guido De Brabander*

Coördinatie en redactie: *Frederika Van Wing*
(VCOB, Koningsstraat 146, 1000 Brussel, telefoon 02 220.31.31, frederika.van.wing@vcob.be, www.vcob.be)

Werkgroep Jeugdboekenweek:

An Steppe (Openbare Bibliotheek Leuven), *An Stessens* (Openbare Bibliotheek Gent), *Conny Verleyen* (Openbare Bibliotheek Brussel), *Els Wijminckx* (Openbare Bibliotheek Antwerpen), *Frederika Van Wing* (Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken), *Gaby Vranken* (Openbare Bibliotheek Lanaken), *Katia De Pooter* (Openbare Bibliotheek Bornem), *Kelly Denoo* (Openbare bibliotheek Gent), *Maja Coltura* (Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken), *Marijke Rampelberg* (Openbare Bibliotheek Halle), *Myriam Verreycken*, (Openbare Bibliotheek Gent), *Ria Van Daele* (Openbare Bibliotheek Beveren), *Sarah Van Tilburg* (Stichting Lezen), *Veerle Peeters* (Openbare Bibliotheek Halle) en *Vivianne Cauwels* (Openbare Bibliotheek Eeklo).

Met dank aan:

De medewerkers van de jeugdafdeling van de Openbare Bibliotheek Gent
Stefaan Froyman, Openbare Bibliotheek Roeselare
Centrum voor Informatieve Spelen, Leuven

Illustraties:

Joke van Leeuwen

Grafische vormgeving:

Compagnie Paul Verrept

Drukkerij:

Epo

Overname van teksten is alleen toegestaan met bronvermelding en na overleg met de uitgever.

Wettelijk depotnummer: D/2005/9438/4

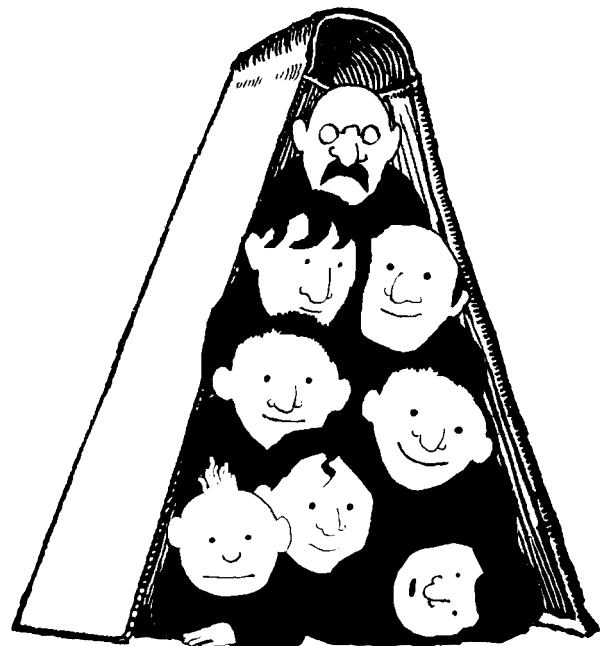
Jeugdboekenweek is een project van Stichting Lezen

Contact: *Sarah Van Tilburg*

(Frankrijklei 130/4 - 2000 Antwerpen - telefoon 03 204.10.08
sarahvantilburg@stichtinglezen.be)

www.stichtinglezen.be

www.jeugdboekenweek.be



INHOUDSTAFEL INSPIRATIEGIDS JEUGDBOEKENWEEK

Colofon

Inleiding: Jeugdboekenweek 2006 in de bibliotheken

Mijn familie

De plannen van Stichting Lezen

Het is Jeugdboekenweek in de bibliotheek, en iedereen kan het zien

Landelijke actie: Spelen geblazen!

Activiteiten voor iedereen

- Spelletjes met figuren uit prentenboeken
- De pappa van Kleine Ezel
- Op bezoek bij...
- Mijn familiealbum
- Poëtische mobile
- Mooie woorden, mooie verhalen

Voor de hele familie

- Familiedag in de bib
- Grootouders en kinderen lezen voor
- Logeerkoffertjes
- Voorlezen aan huis
- Kinderen gidsen grootouders, en omgekeerd
- Familiequiz
- Voorleeshappening met brunch
- De VerhalenVerteller

Leuke spelletjes

- Oost west, thuis best
- Stripverhalen
- Broere
- Spelletjes op www.jeugdboekenweek.be



JEUGDBOEKENWEEK IN DE OPENBARE BIBLIOTHEKEN

Wat is er spannender dan aan de hand van mama of papa de wondere wereld van verhalen binnen te stappen?

Wat is er heerlijker dan samen met grootmoeder, broers en zusjes, neefjes en nichtjes een meeslepend boek in te duiken?

Wie biedt meer troost dan mama of papa die een verhaaltje voorleest na een boze droom?

Tijdens de Jeugdboekenweek nodigen we jong en oud uit om samen te ontdekken wat de bibliotheek allemaal te bieden heeft.

Het thema 'Mijn familie' inspireert om kinderen samen met hun gezin de weg naar de vele boeken en verhalen te wijzen. Dat het belangrijk is om niet alleen de kinderen maar ook hun (groot)ouders uit te nodigen, wordt gestaafd door diverse onderzoeken. Wie als kind in familieverband van cultuur leert genieten, zal dat zijn hele leven lang blijven doen.

Kinderen groeien op in een gezin, in een familie. Die wordt hoe langer hoe diverser. Kinderen leven in een traditioneel kerngezin, of in een nieuw samengesteld gezin, hebben weekendpapa's of -mama's, hebben alleen een mama of alleen een papa, hebben twee mama's of papa's, hebben hier geen familie maar wel een heleboel overzee... Deze trends zijn weerspiegeld in de huidige jeugdliteratuur. Heel erg boeiend dus om deze boeken extra aandacht te geven.

Deze inspiratiegids biedt je ideeën om aan de hand van allerhande kleine en grote activiteiten de werking en rijkdom van de bibliotheek bekend te maken. Van 11 tot 26 maart 2006 grijpen we alle kansen om dit te realiseren: de liefde voor boeken bij kinderen en hun familie doen groeien.

Veel succes!

Namens de Werkgroep Jeugdboekenweek,

Frederika Van Wing

MIJN FAMILIE

Op het ogenblik dat we het thema van de Jeugdboekenweek kiezen stellen we ons ieder jaar dezelfde twee vragen. Kan dit thema veel kinderen boeien en ze naar boeken doen grijpen? En: zijn er over dit onderwerp genoeg mooie boeken te vinden?

Dit jaar hebben wij niet lang bij die vragen stil hoeven staan.

Voor kinderen zijn de relaties binnen een familie zo ongeveer het eerste wat ze van de wereld te zien krijgen. Als er geen familie is in die prille jaren, tekent het ze voor het leven. Als ze dicht omringd zijn en het zit mee, dan leren ze thuis ruzie maken en verzoenen, praten en zwijgen, vasthouden en loslaten. Ze leren weggaan en terugkeren en weer weggaan. Ze ervaren wat gelijkenissen zijn en verschillen, wat groeien is en wegwijnen. Wat jaloezie is en loyaliteit, zekerheid en gemis. In je familie leer je onvoorwaardelijk liefhebben en je leert wie je zelf bent.

Als je familie zozeer je relatie tot de wereld bepaalt, dan is het geen wonder dat zowel in de jeugdliteratuur als in de literatuur voor volwassenen een overvloed aan boeken verhaalt van het geluk en het verdriet van families. Van de Bijbel tot Tom Lanoye, van de Koran tot Salman Rushdie. In de jeugdliteratuur: Astrid Lindgren, Els Pelgrom, Cynthia Voigt, Joke van Leeuwen, Henri van Daele, Ted van Lieshout, Rita Verschuur, Bart Moeyaert, Aidan Chambers, Sylvia Vanden Heede en de meer dan honderd andere auteurs van wie in de keuzelijst voor deze Jeugdboekenweek boeken zijn opgenomen.

In kinderboeken over families gaat het evenzeer over gezelligheid en geborgenheid als over verdriet en conflicten. Eigenlijk is het thema zelden origineel, maar omdat het onderwerp zo dicht bij onze harten ligt vinden de beste auteurs altijd weer verrassende woorden en beelden om de oude verhalen nieuw te vertellen. Over 'ons' huis en de tuin erachter en een moeder die pannenkoeken bakt, over een vader die gemist wordt, een vreemde tante, een adoptiezusje, een nieuwe baby, een oom wiens handen loszitten, een opa die altijd tijd heeft. Over grote gezinnen of alleen maar die ene broer, over familiegeheimen en tradities. Soms hartverwarmend, soms schrijnend. Soms grappig, soms tragisch.

Vergeet bij dit alles vooral niet ook uw eigen familieverhaal aan de kinderen te vertellen. Uw woorden zijn allicht niet zo subtiel als die van De Grote Vertellers maar dat doet er niet toe. Vertel de kinderen van uw en hun wortels. Het kan ze helpen om groot te groeien.

Majo de Saedeleer
Stichting Lezen

DE PLANNEN VAN STICHTING LEZEN

Jeugdboekenweek bestaat 35 jaar. In al die jaren is Jeugdboekenweek gegroeid tot het grootste leesbevorderingsproject in Vlaanderen. Stichting Lezen wil tijdens Jeugdboekenweek het leesvuur aanwakkeren en zoveel mogelijk kinderen en jongeren in contact brengen met goede boeken. Hiervoor ontwikkelt Stichting Lezen heel wat nieuwe educatieve en promotionele materialen. Verder is er op 3 november een studiedag voor bib en onderwijs én het Grote Kinderboekenfeest op 11 maart, de officiële start van Jeugdboekenweek. Je vindt alle informatie op www.jeugdboekenweek.be.

Het Grote Kinderboekenfeest

Jeugdboekenweek opent op zaterdag 11 maart 2006 in Leuven. Kinderen luisteren in en rond de bibliotheek naar verhalen van bijzondere families en de beste schrijvers, tekenen met illustratoren of gaan met het hele gezin én hun lievelingsboek op de foto. Gidsen tonen oude en nieuwe kiekjes van leesfamilies en helpen bij het opstellen van een droomstamboom waarin leuke figuren uit kinderboeken jouw verre ooms en tantes zijn.

Meer informatie en het volledige programma vind je vanaf 1 februari 2006 op www.jeugdboekenweek.be.

www.jeugdboekenweek.be

Op deze vertrouwde webstek vind je alle informatie over Jeugdboekenweek: het programma van de studiedag, een overzicht van de materialen, 10 boekentips per leeftijdscategorie en nog veel meer. In de aanloop naar Jeugdboekenweek vind je er ook het programma van het openingsfeest en alle Jeugdboekenweekactiviteiten in Vlaanderen. Bovendien komt er, net als vorig jaar, een speciale site voor kinderen!

Materialen

Het Leesproject van Stichting Lezen wordt helemaal vernieuwd. De fragmentenbundels verdwijnen. Vanaf dit jaar brengen we echte boeken naar de klas. De redactie van Stichting Lezen stelde 7 pakketten van 6 boeken samen voor verschillende leeftijdsgroepen. Ze worden aan een sterk verminderd tarief aangeboden, samen met de lestitips, een bundel met boekentips en een affiche. Deze boekenpakketten worden geleverd door een boekhandel in jouw buurt. Dit werd mogelijk gemaakt door een intensieve samenwerking tussen Stichting Lezen, Boek.be en VCOB.

Natuurlijk zijn er ook dit jaar een aantal sfeermakers en gadgets. Je leest er meer over op pagina 8.

Beeldmateriaal

De bijzondere families op de affiche en banner werden gemaakt door Joke van Leeuwen. Officieel beeldmateriaal in verschillende soorten en formaten op basis van haar werk is beschikbaar op cd-rom. De cd-rom kun je vanaf 1 november samen met de gebruiksvoorwaarden verkrijgen. Stuur een mailtje naar jeugdboekenweek@stichtinglezen.be of kom langs de stand (305) van Stichting Lezen op de Boekenbeurs in Antwerpen.

Gezocht: vrienden voor familie Leeslust!

Op de affiche van Joke van Leeuwen staat de familie Leeslust. Ze zitten steeds met hun neus in de boeken. Ketnet en Stichting Lezen gaan op zoek naar boekenvrienden voor familie Leeslust. Wat is het favoriete boek van je familie? Uit welk boek haalde je de namen van je kinderen? Welk boek inspireerde je vakantiebestemming? Laat je kinderen een tekening of een foto maken van hun familie samen met hun lievelingsboek. En natuurlijk vertellen ze erbij waarom net dát boek zo belangrijk is. De leukste foto's en verhalen krijgen een plek op www.jeugdboekenweek.be, op Ketnet en op het Grote Kinderboekenfeest in Leuven. En natuurlijk zijn er boeken te winnen. Hele stapels. De winnende families krijgen bovendien een échte fotograaf op bezoek. Ook in de bibliotheek kun je campagne voeren voor deze actie. Alle informatie krijg je op de studiedag van 3 november en vind je terug op www.jeugdboekenweek.be.

Heel wat van de boeken die opgenomen zijn in de 7 boekenpakketten van Stichting Lezen vind je ook terug bij de activiteiten in de Inspiratiegids. Je kunt leerkrachten alvast aanmoedigen om met deze titels aan de slag te gaan voor ze met de klas een bezoek brengen aan de bibliotheek. Zo herken je de titels in de Inspiratiegids:



Een volledig overzicht van de verschillende boekenpakketten en een bestelformulier vind je op www.jeugdboekenweek.be.

HET IS JEUGDBOEKENWEEK IN DE BIBLIOTHEEK, EN IEDEREEN KAN HET ZIEN

Jeugdboekenweek is de grootste leesbevorderingscampagne in Vlaanderen. Zo goed als alle bibliotheken leveren heel wat inspanningen om tijdens de veertiendaagse kinderen te stimuleren tot lezen en bibliotheekbezoek.

Met gerichte promotie en goede communicatie zorg je ervoor dat je inspanningen een groot rendement halen. Daarom geven hier wat tips voor de inrichting van de bibliotheek en promotie voeren naar het brede publiek.

De materialen

Naast de gewone affiche (formaat A2) is er dit jaar ook een reusachtige affiche (A0) die de bibliotheek helemaal in de sfeer van Jeugdboekenweek brengt. Het traditionele vlaggenlint wordt vervangen door een banner met de leuke figuurtjes van Joke Van Leeuwen. Verder zijn er de stickers en ballonnen met het logo. Om helemaal in de feeststemming te komen is er het Jeugdboekenweek T-shirt.

Zowel de feestmaterialen als de lijst met boekentips en de Jeugdboekenweekpakketten kun je op de vertrouwde manier bestellen bij Stichting Lezen via het bestelformulier dat je in de loop van oktober in de bus vindt. De folder is ook verkrijgbaar op de stand van Stichting Lezen op de Boekenbeurs.

Daar kun je ook de nieuwe affiche en banner bekijken.

Uiteraard vind je ook alle info op www.jeugdboekenweek.be.

Speciaal voor bibliotheken wordt een plooi folder ontwikkeld. Deze folder volgt het principe van de plooi folder die telkens wordt ontwikkeld naar aanleiding van de Bibliotheekweek. Een kleurig, stevig A4 waarop je gemakkelijk je eigen teksten kan kopiëren. Via een sjabloon dat je vindt op de www.vcob.be, kan je de folder stijlvol vormgeven. Elke bibliotheek ontvangt in aanloop van de Jeugdboekenweek een pakket van 100 folders. Bijbestellen kan vanaf oktober via www.vcob.be.

Tips voor aankleding

Jeugdboekenweek wil in eerste plaats kinderboeken in de kijker zetten. Op www.vcob.be en op www.jeugdboekenweek.be vind je tal van boekentips die aanleunen bij het thema 'Mijn familie'. Kijk ook in de bundel met boekentips van Stichting Lezen. Stal de boeken uit op een tafel of presenteer ze op een aantrekkelijke manier. Met de promotiematerialen fleur je het geheel op.

De raampartijen van de bibliotheek zijn vaak perfecte blikvangers. Gebruik ze om de Jeugdboekenweek in het straatbeeld te brengen. Is er een school in de buurt waar leerlingen vormgeving volgen? Vraag hen dan om de etalages knap aan te kleiden. De banners zijn hiervoor heel geschikt. Ook voor de binneninrichting van de bib kan je hen aanspreken.

Zorg ervoor dat de Jeugdboekenweek aanwezig is in de hele bibliotheek. Zo vestig je de aandacht van ouders of grootouders op de activiteiten en het aanbod van de bibliotheek voor kinderen. En zo breng je ook hen op het idee om eraan deel te nemen. Plaats dus ook in de andere afdelingen een boekentafel met leestips en hang ook daar posters.

Elke bibliotheek heeft wel een of meerdere publiekscomputers: plaats in maart het logo van de Jeugdboekenweek op het bureaublad, en zet www.jeugdboekenweek.be als startpagina.

Promotie voeren

De meeste mensen komen eens in de drie à vier weken naar de bibliotheek. Kondig je activiteiten dus reeds een maand voor de start aan in je bibliotheek.

Wil je klassen uitnodigen en warm maken voor je activiteiten? Hen persoonlijk aanspreken werkt het best. Nodig jezelf uit in de scholen en presenteer er je programma op een ludieke manier.

Vergeet niet om buiten de muren van de bibliotheek aandacht voor de Jeugdboekenweek te vragen. Trek naar plaatsen waar veel kinderen komen (sporthal, muziekacademie, kinderkledingwinkel, lokalen van de jeugdbeweging...), leg er strooibriefjes en hang er posters op.

Gebruik de communicatiekanalen van andere organisaties en instellingen. Vraag aan de redacties van gemeenteblad, schoolkrantjes, ledenbladen van sociaalculturele organisaties of ze je persbericht willen opnemen.

Voer niet slechts één berichtgeving of communicatie naar iedereen. Bedenk wie je wil aanspreken en pas je communicatie aan. Een jongere van 13 jaar wil uiteraard anders aangesproken worden dan een kind van 7. Houd daar rekening mee wanneer je de tekst voor een folder opstelt, en voorzie eventu-

eel verschillende folders voor de verschillende doelgroepen.

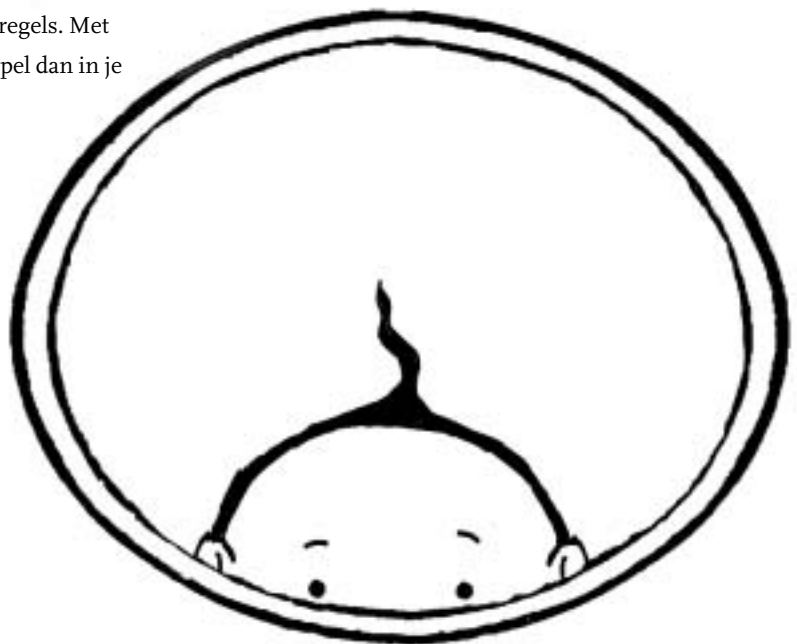
LANDELIJKE ACTIE: SPELEN GEBLAZEN!

De Boekenrally (2004) en het WOEPSspel (2005) bewezen het al: de bib is niet alleen de ideale plaats om te lezen, maar ook om te spelen! Ook dit jaar hebben we voor de speelvogels een leuke activiteit in petto. Bibliotheken krijgen een actief spel aangeboden, voor spelers van 7 tot 12 jaar. Spelplezier staat centraal, maar er is meer. Tijdens het spel ontdekken de spelers heel wat interessante en boeiende boeken. Op die manier willen we hun nieuwsgierigheid prikkelen en hun leeshonger verder aanwakkeren.

Kinderen kunnen het spel met hun klas komen spelen maar ook met hun familie. Met het thema van de Jeugdboekenweek in het achterhoofd, betrekken we ook ouders, grootouders, broers en zussen in het spel. Het spel past perfect in het thema van de Jeugdboekenweek, maar kan ook daarna nog gespeeld worden.

Het spel wordt in het najaar van 2005 ontwikkeld en getest. Voor de uitwerking deed het VCOB een beroep op het Centrum Informatieve Spelen vzw (C.I.S.). Het C.I.S. is een vormingsdienst met meer dan 30 jaar ervaring in het ontwerpen, begeleiden en verspreiden van informatieve spelen. Een informatief spel combineert leren en spelen. Het C.I.S. kiest bewust voor spel als vormingsmethode. Spel is leuk en motiveert. Bovendien blijkt uit ervaring dat informatie, opgedaan door spel, beter begrepen wordt en beter bijblijft.

Begin februari 2006 ligt het spel in alle Vlaamse Openbare Bibliotheken. De uitvoerige handleiding die dan meegestuurd wordt, vertelt alles over de mogelijkheden en spelregels. Met een minimum aan voorbereidingstijd kan je het spel dan in je eigen bibliotheek spelen.



SPELLETJES MET FIGUREN UIT PRENTENBOEKEN

Kinderen noemen hun grootvader opa, opoe of grote va. Hun ouders noemen diezelfde opa papa of vake. Vrienden van opa noemen hem gewoon bij zijn voornaam. Het is niet zo eenvoudig om als peuter wegwijs te geraken in die verschillende namen en in de relaties tussen de verschillende familieleden. In deze activiteit scherpen de peuters hun woordenschat aan, en maken ze kennis met herkenbare figuren uit boeken.

Basisprincipe

Boekrijk

Bib en school gaan boek in hand

Van lezen ga je doen

Doelstelling

De peuters maken kennis met de bibliotheek.

De kinderen krijgen inzicht in familierelaties.

De kinderen leren de verschillende benamingen voor familieleden.

De kinderen maken kennis met de verscheidenheid van benamingen.

Doelgroep

Kinderen vanaf de peuterklas (2,5 j.)

Vorbereiding

Verzamel enkele geschikte prentenboeken waarin verschillende familieleden duidelijk afgebeeld zijn.

Bijvoorbeeld:

Nijntje (Dick Bruna), Musti (Rachel Frederix), Rune (Reina Ollivier), De kleine prinses (Tony Ross), Lieselotje krijgt een zusje (Marianne Busser), De oma van Jules (Annemie Brouckx)...

Je kan ook werken met boeken waarin dieren de hoofdrol spelen:

Supermama (Mick Manning), Heeft een kangoeroe een mama (Eric Carle), Dierenbaby's in het water, Dierenbaby's in de kou, Dierenbaby's in het gras, Dierenbaby's in het oerwoud (een reeks informatieve boeken van Jennifer Schofield)

Maak van de verschillende personages uit het boek kaartjes.

Van elk personage heb je minstens twee dezelfde kaartjes nodig.

Omschrijving van de activiteit

Verwelkom de kinderen in de bib. Voor velen is het wellicht

de allereerste keer dat ze in de bibliotheek komen. Toon waar de peuterboeken te vinden zijn en nodig hen uit om samen met mama en papa de bibliotheek te komen ontdekken.

De begeleider van de activiteit, iemand van de bibliotheek, de kleuterjuf, of enthousiaste opa's of oma's houden met de kinderen een inleidend gesprekje over de samenstelling van hun gezin. Zo kan je de kinderen oriënteren op het verhaal waar ze nadien naar zullen luisteren.

Tijdens dit gesprek kan je dieper ingaan op de verschillende benamingen voor mama, papa, oma, opa en op de verschillende relaties tussen de gezinsleden. De nadruk kan ook liggen op de leeftijd van de verschillende generaties.

Hierbij kan je vragen stellen als:

Wie heeft een broer, een zus? Hoe noem je de papa van papa, wie is de mama van papa? Wie is de oudste bij je thuis, wie is groter dan jij, wie is kleiner?

Richt dan hun aandacht op de boeken die je hebt klaarliggen. Toon ze een voor een, laat de kinderen benoemen wie of wat ze op de cover zien en licht heel kort toe waarover het boek gaat. Laat dan de kinderen eventueel zelf kiezen welk verhaal ze willen horen.

Lees vervolgens een van de boeken uit het lijstje voor. Besteed voldoende aandacht aan de cover en aan de illustraties, zodat de kinderen de figuren leren kennen.

Na het voorlezen worden de kaartjes getoond en worden de verschillende personages nog eens door de kinderen benoemd.

Daarna kunnen met de kaartjes allerlei spelletjes gespeeld worden.

- Memorie

Leg de kaartjes in een willekeurige volgorde omgekeerd op de grond. De kinderen proberen om de beurt twee gelijke kaartjes om te draaien.

- Lotto

Maak vooraf een collage met de verschillende personages uit het boek. Deze 'familiefoto' wordt op de grond gelegd. De kinderen mogen er losse kaartjes met dezelfde personages opleggen.

- Domino

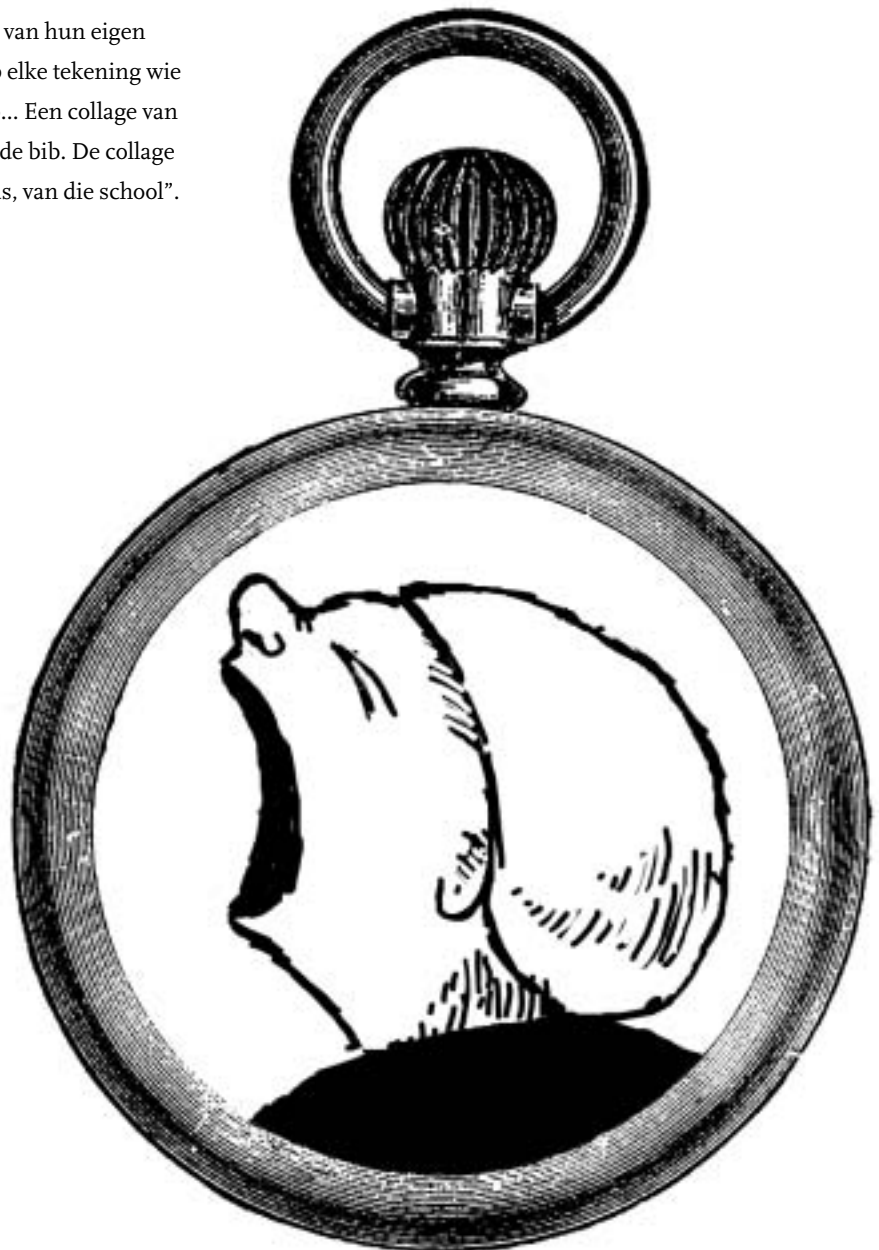
Maak vooraf kaartjes met alle mogelijke combinaties met twee van de verwante personages uit het boek. De kinderen mogen één voor één met de kaartjes een lange rij maken, waarbij steeds dezelfde figuurtjes naast elkaar moeten staan.

- Van klein naar groot

De kinderen leggen een reeks kaartjes van jong naar oud, of van klein naar groot (kindje - mama/papa - opa/oma).

Vervolgactiviteiten

In de klas kan de leerkracht nog verder werken rond hetzelfde thema. De kinderen maken een tekening van hun eigen mama, papa, opa, oma... De juf schrijft op elke tekening wie het is: De mama van Fien, de opa van Bob... Een collage van de tekeningen kan een plaatsje krijgen in de bib. De collage krijgt ook een titel: "De familie van die klas, van die school".



DE PAPPA VAN KLEINE EZEL

Kleuters laten kennismaken met de bibliotheek, dat is altijd een feest. Tijdens de Jeugdboekenweek zetten vele kinderen voor het eerst een stap in de rijke boekenwereld. Om daarna met de familie terug te komen natuurlijk. De leidraad in deze activiteit is het mooie boek 'De pappa van Kleine Ezel' van Rindert Kromhout en Annemarie van Haeringen.

Basisprincipe

Wie woorden zaait
De taalspeeltuin

Doelstelling

Kleuters leren op een aangename en verrassende manier de bibliotheek kennen.

Kinderen aanzetten om te lezen, na te denken over wie hun familie is en welke gewoonten ze hebben.

Kinderen laten fantaseren over hun droomfamilie.

De ouders de bibliotheek laten ontdekken tijdens een 'familiedag' of tijdens de openingsuren.

Doelgroep

Kinderen vanaf de derde kleuterklas
Kinderen uit het bijzonder onderwijs
De ouders van de kinderen

Voorbereiding

Stel een stand samen met enkele geschikte prentenboeken over familie. Versier de stand met aangepaste prenten, foto's van opa, oma, baby, broer, zus...

Voorzie een grote mand of kist met verkleedmateriaal: een koffer met kleren, opa's hoed, mama's rokje, een jasje, een pet...

Omschrijving van de activiteit

De kinderen komen al dan niet verkleed naar de bib. Daar luisteren naar het verhaal 'De pappa van Kleine Ezel'. Tussendoor leren ze aan de hand van speelse opdrachten de bibliotheek kennen. Afsluitend worden ze uitgenodigd om terug te komen naar de bib in het gezelschap van hun ouders.

Achteraf kan je deze kinderen en hun ouders een speciale ontvangst geven in de bib.

Over het boek

Kleine Ezel weet niet wie zijn papa is. Hij weet niet of hij lief en grappig is of wat zijn beroep is. Samen met zijn mama gaat hij op zoek naar zijn onbekende papa en ontmoet hem uiteindelijk in een circustent waar zijn papa werkt als clown.

Vooraf

Nodig de kleuters uit en vraag de leerkracht om de kinderen een naamkaartje op te spelden. Suggesteer om voor het bibliotheekbezoek in de klas te werken rond boeken of rond het thema van de Jeugdboekenweek. Inspiratie daarvoor vinden ze in het Leesproject.

Vraag of de kinderen een foto of een tekening van hun familie kunnen meebrengen tijdens het bibliotheekbezoek.

Kinderen vinden niets zo leuk als zich verkleeden. Om dit bibliotheekbezoek feestelijk te maken mogen de kinderen zich verkleeden als hun mama, papa, oma, opa... iemand uit hun familie die ze wel eens willen zijn.

Welkom

In de bibliotheek wacht de kinderen een hartelijke ontvangst. Start met een kort kringgesprek waarbij je jezelf voorstelt en de kinderen kort laat vertellen in welk personage ze zich hebben verkleed en waarom.

Waarom zou jij opa of mama willen zijn? Wat is er fijn aan om broers of zussen te hebben? Wat is de leukste eigenschap van je mama, papa, oma... Waarom zou je al groot willen zijn? Wil je later zelf mama of papa zijn?

Vraag aan de kinderen om aan de hand van hun familiefoto te vertellen hoe hun familie eruit ziet. Kennen ze de namen van hun papa en mama? Zijn er kleuters waarvan de papa of de mama niet altijd thuis is? Vinden ze dat erg? Werken papa en mama? Spelen ze thuis spelletjes met hun ouders? Vertellen ze wel eens een verhaaltje als ze gaan slapen? Gaan ze wel eens samen naar het park?

Laat hen allemaal in één woord omschrijven waar ze aan denken bij het woordje mama of papa: lief, groot, boos, mooi, eten, voorlezen, spelen...

Vertellen van het verhaal

Lees nu het boek 'De pappa van Kleine Ezel' voor. Je kan ervoor kiezen om het verhaal in één keer te lezen en achteraf een kringgesprek te houden en allerlei opdrachten en spelletjes te spelen. Of je kan het verhaal in stukjes en beetjes lezen

en tussendoor momenten inlassen waarop de bib wordt verkend.

Tracht de kleuters te betrekken bij het verhaal. Vraag hen of zij weten waar zijn papa zou zijn, of ze denken dat Kleine Ezel het erg vindt dat zijn vriendjes hem wat plagen omdat zijn papa er nooit is. Mogen de kleuters thuis met een volle mond praten? Spreken ze altijd netjes met twee woorden? Wachten ze braaf tot ze aan de beurt zijn? Moeten ze zich keurig aankleden als ze op bezoek gaan bij familie?

Na het verhaal kan je nog even doorpraten over de familie van de kleuters. Hebben zij ook een oom, een tante, zussen, broers, oma, opa,...?

Vraag hen hoe ze hun oma en opa noemen: bomma, grootvader... Misschien zijn er wel kinderen die erg bizarre namen gebruiken voor hun grootouders.

Laat de kleuters vertellen welke regels er bij hen thuis gehanteerd worden. Moeten ze stil zijn aan tafel? Mogen ze op de bedden springen? Wassen ze hun handen vooraleer ze aan tafel komen? Er zal snel blijken dat elke familie eigen regels en gebruiken heeft.

Vraag tenslotte aan de kleuters of ze graag willen dat hun ouders ook eens naar de bibliotheek komen, zodat ze ook boeken kunnen lenen en thuis voorlezen.

De bibliotheek verkennen

Aan de hand van verschillende spelletjes en opdrachten leren de kinderen de bibliotheek kennen.

- Voeldoos met voorwerpen: vul een kist of een doos met allerlei voorwerpen die voorkomen in het boek. De kinderen voelen welk voorwerp ze in handen hebben. Daarna wordt het aan de hele groep getoond en genoemd. Op deze manier leren kinderen misschien nieuwe woorden kennen die essentieel zijn om het verhaal te begrijpen. Ofwel laat je de kinderen vóór het voorlezen de voorwerpen raden, ofwel nadien.
- Puzzels: Annemie van Haeringen heeft dit en de andere boeken over Kleine Ezel prachtig geïllustreerd. Zoek verschillende prenten waarop Kleine Ezel met een familielid te zien is (met zijn mama, papa, zijn oppas...). Kopieer ze in kleur en verknip ze tot puzzelstukken. Kinderen puzzelen de prent in elkaar en zoeken het boek waaruit de prent afkomstig is.

- Boeken zoeken in de bib: de kinderen leren waar de prentenboeken en de weetjesboeken te vinden zijn. Daarna zoeken ze in kleine groepjes een prentenboek en een weetjesboek over opa, oma, baby...

- De spelregels: wanneer alle kinderen een boek hebben gevonden, wordt hen heel eenvoudig verteld wat de spelregels van de bib zijn: je mag een boek gratis mee naar huis nemen, voorzichtig omgaan met boeken, er niet in knippen... en ze terugbrengen!

- Doolhof: om af te ronden zoeken de kinderen de weg die Kleine Ezel moet afleggen om tot zijn papa te komen. Teken zelf een eenvoudige doolhof. Aan de ene kant plaats je een afbeelding van Kleine Ezel, aan de andere kant een van zijn papa.

Afronden

Laat de kinderen de familiefoto's of -tekeningen die ze meebrachten aan het prikbord bevestigen. Voorzie voldoende plaats voor elke foto, zodat de uitnodigingen er nog naast kunnen. Vermeld duidelijk school, klas, naam van de juf of meester en de namen van de kinderen.

Vraag hen daarna of ze een uitnodiging willen maken voor hun ouders. Kleef het voorgedrukte tekstje op tekenpapier en laat hen daarbij een tekening maken.

Vraag hen om de uitnodiging aan mama en papa te bezorgen als ze na school terug thuiskomen. Er moet in ieder geval duidelijk vermeld worden dat de uitnodiging mee terug naar de bibliotheek gebracht moet worden. De uitnodiging kan dan naast de juiste familiefoto/tekening worden opgehangen. Op die manier kan je zelf goed volgen wie er na het bibliotheekbezoek samen met zijn ouders naar de bibliotheek is geweest.

Indien de bibliotheek tijdens de Jeugdboekenweek een speciale familiedag organiseert, kan je de uitnodigingen gebruiken om de ouders op dit evenement te wijzen.

Opmerking:

Bespreek deze activiteit ruim vooraf met alle collega's. Zorg ervoor dat ze op de hoogte zijn van het feit dat je de ouders, of andere familieleden van de kleuters hebt uitgenodigd om de bibliotheek te komen verkennen. Indien je daar geen aparte momenten voor gepland hebt, is het absoluut nodig om de ouders extra uitleg te verschaffen over de werking van de bibliotheek, de collectie prentenboeken en over alle andere beschikbare materialen. Hang het uitnodigingsformulier naast de juiste foto op het prikbord.

Benodigdheden

- Een stand met boeken over het thema.
- Een ruimte waar je rustig kan voorlezen, eventueel gezellig aangekleed met kussens en doeken.
- Koffer met verkleedkleden.
- Een prikbord of een plek waarop foto's kunnen worden opgehangen.
- Papier, schilder- en/of tekengerief waarmee de kleuters een uitnodiging kunnen maken voor papa en mama.
- Voorgedrukt tekstje dat mee op een tekening gekleefd kan worden (adresgegevens, contactpersoon, openingsuren van de bibliotheek).

Boeken over Kleine Ezel:

- De pappa van Kleine Ezel / Rindert Kromhout en Annemarie van Haeringen (ill.). - Amsterdam : Leopold, 2005. - 90-258-4447-2.
- Kleine Ezel en de oppas / Rindert Kromhout en Annemarie van Haeringen (ill.). - Amsterdam : Leopold, 2003. - 90-258-4170-8.
- Kleine Ezel en jarige Jakkie / Rindert Kromhout en Annemarie van Haeringen (ill.). - Amsterdam : Leopold, 2001. - 90-258-3067-6.
- Een grote ezel / Rindert Kromhout en Annemarie van Haeringen (ill.). - Amsterdam : Leopold, 2000. - 90-258-4059-0.
- Kleine Ezel zoekt een vriendje / Annemarie van Haeringen. Amsterdam: Lepold, 2003 - 90-258-3048-X.
- Kleine Ezel gaat varen / Annemarie van Haeringen. - Amsterdam: Lepold, 2003 - 90-258-4072-8.
- Kleine Ezel kleedt zich uit / Annemarie van Haeringen. - Amsterdam: Lepold, 2003 - 90-258-4169-4.



OP BEZOEK BIJ...

Alle gezinnen, alle families hebben hun eigen samenstelling. Sommige zijn met twee, andere met drie en misschien zijn er wel enkele met 15. Ook in boeken vinden we heel wat verschillende familievormen terug. Wij brengen enkele families een bezoek. Het kan er vrolijk, boos, avontuurlijk of verdrietig aan toe gaan in hun huisjes. Dat zien we dan weer wel!

Basisprincipe

Wie woorden zaait
Van lezen ga je doen

Doelstelling

De kinderen maken kennis met verschillende boeken over families en gezinnen en hun eigenaardigheden, geluk, verdriet. De kinderen maken kennis met verschillende familievormen.

Doelgroep

Oudste kleuters en kinderen vanaf 6 jaar (eerste graad basisschool)
Deze activiteit is ook geschikt voor kinderen uit bijzonder onderwijs

Omschrijving van de activiteit

Deze activiteit valt uiteen in drie delen:

- De kinderen welkom heten.
- Het spel met verschillende fragmenten uit boeken, familie-vragen, familieopdrachten.
- De kinderen een tekening laten maken bij de drie fragmenten van hun keuze. Deze fragmenten verwijzen naar leuke, verdrietige, avontuurlijke of bange momenten binnen de familie.

Welkom

Kinderen vinden het fijn als ze weten wie ze voor zich hebben. Als je hen welkom heet, stel je ook jezelf voor en vertel je iets over het gezin of de familie waar jij in leeft. Eventueel kan je elk kind een naamkaartje opspelden.

Familiespel

Vorbereiding

Bij deze Inspiratiegids vind je kant-en-klaar materiaal om aan de slag te gaan: vier modellen van huisjes, en vakjes met 'familievragen' of 'fragmentvragen'. Knip alles vooraf uit, en

stel de huisjes op verschillende plekken in de bib op. Bij elk huisje leg je de gepaste boeken. De kinderen gaan van huisje naar huisje, en gaan er telkens op bezoek.

Tussen de huizen leg je een parcours aan met de kaartjes. Er zijn kaartjes waarbij familievragen horen en er zijn kaartjes waarbij een fragmentvraag hoort. Wanneer de kinderen langs een familievraag komen, lossen ze een vraag op die gaat over familie. Bijvoorbeeld: 'Wie van de klas heeft de meeste broers of zussen?'. Wanneer de kinderen langs een fragmentvraag komen, lossen ze een vraag op die gaat over het boek waaruit net een fragment werd voorgelezen. Bijvoorbeeld: 'Wat wil Rozemarijn graag zijn?' bij het boek 'Heksenfee' van Brigitte Minne.

Het spel

Je kan de klas verdelen in verschillende groepjes, niet om competitie te creëren, maar om aan te geven wie een opdracht mag doen, wie een vraag mag beantwoorden. Of je speelt gewoon met heel de klas samen en geeft iedereen een kans een vraag op te lossen.

Start het familiespel bij een van de huisjes. Het spel begint dan ook met het voorlezen van een fragment.

Bij elk huisje hoort een bepaalde sfeer: verdriet, vrolijkheid, avontuur, ruzie en conflict. Wanneer je voor het eerst bij een huisje komt, kan je een inleidend gesprekje houden over dat thema: wanneer is er verdriet in de familie? Wat zijn de vrolijkste momenten in het gezin? Wanneer lig je wel eens overhoop met je broer of zus? Wat is het spannendste dat je al eens meemaakte met je familie?

Bij elk huisje wordt een fragment uit een van de boeken gelezen. Aangezien kinderen op deze leeftijd onvoorbereid nog niet vlot kunnen voorlezen, wordt het voorlezen van de fragmenten best aan de begeleider overgelaten. Vóór het lezen presenteer je kort het boek. Vertel de kinderen wat de titel van het boek is, wie het heeft geschreven en waarover het gaat.

Na het lezen van een fragment neem je even de tijd om de familieverbanden of personen eruit te halen en nog eens te herhalen wat er in dat fragment gebeurd is. Vervolgens wordt er verder gewandeld, op weg naar het volgende huisje. Onderweg passeer je de kaartjes met een 'familievraag' of een 'fragmentvraag'. De begeleider van het spel stelt dan een vraag, de kinderen geven het antwoord. Zorg dat je altijd een fragmentvraag stelt van het fragment dat net gelezen is.

Wanneer de kinderen minstens één keer in elk huisje op bezoek zijn geweest, is het familiespel afgelopen.

Vragen en opdrachten

FRAGMENTVRAGEN




Uit volgende boeken kan je fragmenten selecteren, ze voorlezen en er de bijhorende vraag over stellen. Uiteraard kan je zelf nog andere boeken kiezen of andere vragen bedenken.

Verdriet


- 1- Opa zwijgt / Katrien Vandewoude en Jan de Kinder (ill.), Clavis, 2003
Fragment: p 23 ('mama en papa zijn net weg') tot p. 24 ('waar is de wc?')
Vraag: Waarom schrijft opa soms dingen op in plaats van ze gewoon te zeggen? (omdat het soms te rommelig is in zijn hoofd) 
- 2- De dagen daarna / Elle van Lieshout en An Candaele (ill.), Lemniscaat, 2004.
Fragment: p. 11 ('Mama was ziek...') tot p. 15 ('...ze neemt opa bij de hand')
Vraag: Wat gaan opa en Lis doen om elkaar wat op te vrolijken? (Wandelen en schommelen)
Vraag: De papa van Lis zegt dat mama nooit meer terugkomt. Hoe zou jij je daarbij voelen als je mama of papa nooit meer terugkomt?
- 3- Komt het nog goed? / Johanna Kruit en Gerd Stoop (ill.), De Boeck, 2004.
Fragment: p. 18 ('Het is avond...') tot p. 19 ('De maan staat boven de duinen')
Vraag: Welke vraag stelt Sanne aan haar mama als ze hoort dat haar papa misschien alleen wil gaan wonen? (Gaan jullie scheiden?)
Vraag: Waarom gaan ouders soms scheiden?
- 4- Krullen / Hilde Vandermeeren en Tim Polfliet (ill.), Davidsfonds-Infodok, 2003.
Fragment: p. 5 ('Ik kijk door het raam...') tot p. 7 ('...maar ik weet wel beter')
Vraag: Hoe wil broer zus helpen als hij hoort wanneer zus zal sterven? (Blaadjes aan bomen vastplakken)
Vraag: Kan je iemand helpen die zal sterven?
- 5- Het grote boek van Hannah / Kaat Vrancken en Thé Tjong-Khing (ill.), Querido, 2004.
Fragment: p. 159 ('De dierenarts heet...') tot p. 160 ('Helemaal niet grappig, vindt Hannah')
Vraag: Waarom krijgt Oswald een spuitje? (Omdat de hond doodziek is)

Vraag: Vind jij dat je dieren die ziek zijn mag doodmaken? Waarom? Wanneer wel en wanneer niet?

Avontuur

- 1- Lien mag naar oma / Karel Verleyen en Erika Cotteleer (ill.), Davidsfonds-Infodok, 2001. 
Fragment: p. 10 ('Ze lopen de straat op...') tot p. 13 ('...Maar de bus slaat de hoek al om')
Vraag: Waarom springt tante Jo van de bus? (Ze wil haar vriend zoenen)
Vraag: Ben je ooit al eens ergens alleen achter gebleven?
- 2- Jantje en de zeven reuzen / Sam Swope en Carll Cneut (ill.), De Eenhoorn, 2004
Fragment: p. 25 ('De Slokop at zoveel...') tot p. 27 ('smik smak snuif knor knor')
Vraag: Hoe zou jij proberen om aan een gevaarlijke reus te ontkomen?
- 3- Het woei / Edward van de Vendel en Sebastiaan van Doninck, De Eenhoorn, 2004.
Fragment: p. [5] tot en met p. [7].
Vraag: Vroeger had papa spieren, een volle bos haar, zong hij leuke liedjes, had hij feestjes met mama. Wat is zijn antwoord als zijn dochters vragen wat daarmee gebeurd is? (Ze zijn weggewaaid)
Fragment: p. [9] ('Papa roeide en roeide...') tot p. [15] ('... en het werd stil')
Vraag: Wie komen de zusjes tegen op het water? (Mevrouwen of meisjes in boten)
- 4- Met opa op de fiets / Stefan Boonen en Marja Meijer (ill.), Clavis, 2004 
Fragment: p.10 ('Pelle zit op het stuur' tot 'Rustig jongens, blaast opa')
Vraag: Waarmee vergelijkt opa zichzelf als hij met 4 kinderen op de fiets zit? (Met een bus)
- 5- Mijn papa is voor niemand bang / Rafik Schami en Ole Könnecke (ill.), Lannoo 2003. 
Fragment: p. [23] ('Wanneer we bij Banja aanbelden') tot p. [24] ('Wees niet bang, ik ben bij je, fluisterde ik in zijn oor en hij knikte.')
Vraag: Waarvoor zou de papa in dit verhaal bang zijn? En waarom? (Papa is bang voor de vreemdelingen omdat ze er anders uitzien, anders praten,...)

Vrolijke families

- 1- Superguppie krijgt kleintjes / Edward Van de Vendel en Fleur van der Weel (ill.), Querido, 2005. 
Fragment: p.9 'Kom'
Vragen: Wat moet Superguppie vergeten? Wat is er gebeurd

met de vrienden van Superguppie? (Zijn vriendjes werden opgegeten en dat moet hij vergeten)

- 2- Engeltjes op zondag, boefjes in de week / Gerda Dendoven, Lannoo, 2002. 

Fragment: p. [7], hoofdstuk 3

Vraag: Waarom gaat vader het huis verbouwen? (Omdat er zoveel kinderen zijn)

Fragment: p. [8], hoofdstuk 4

Vraag: Waarom moest 13 alleen slapen? (Omdat die teveel hoestte)

Familievragen die bij dit fragmentje passen: Wie slaapt alleen in een kamer, wie slaapt met broer of zus op de kamer? Wat is er leuk aan een eigen kamer (een kamer samen met broer of zus) en wat is er niet zo leuk?

- 3- Ik zie lichtjes in je ogen / Hans en Monique Hagen en Marit Törnqvist (ill.), Van Goor, 2001.

Fragment: het gedicht 'logeren'

Vraag: Een klein meisje gaat voor het eerst bij haar oma logeren. Wat wil ze nog doen alvorens ze gaat slapen? (Mama bellen)

Vraag: als jij gaat logeren, is er dan ook zo iets dat je altijd wil doen voor het slapen gaan?

- 4- Seppe / Jaak Dreesen en Leen van Durme (ill.), De Eenhoorn, 2002.

Fragment: p. 1 ('Seppe is rijk...') tot p. 3 ('...altijd van je houden')

Vragen: Wat zegt de mama van Seppe vaak? ("ik zal altijd, altijd, altijd van je houden")

- 5- Een doos met een gat / Brigitte Minne en Geert Vervaeke (ill.), De Eenhoorn, 2001.

Fragment: p. 7 ('Lies staat op...') tot p. 9 ('...wat ziet hij er lief uit')

Vraag: Wat krijgt Lies als cadeau van mama en papa? (Een hond)

Vraag: Is een huisdier ook familie?

Ruzie, conflict

- 1- De twaalfde man / Hilde Vandermeeren en Marjolein Pottie, De Eenhoorn, 2004. 

Fragment: p. 9 ('We lopen het veld op...') tot p. 11 ('... er ligt een voetbal op mijn maag')

Vraag: Welke truc gebruiken Korneel en Marco om links en rechts uit elkaar te weten. (Pleister om de rechterduim)

Vraag: Marco zegt dat er een voetbal op zijn maag ligt. Hoe komt dit? Hebben jullie ook al iets gelijkaardigs meegeemaakt?

- 2- Heksenfee / Brigitte Minne en Carll Cneut (ill.), De Eenhoorn, 1999.

Fragment: p. 15 ('Rozemarijn snorde...') tot p. 20 ('... op het zachte mos in slaap viel')

Vraag: Wat wil Rozemarijn graag zijn? (Een heks)

- 3- Oma te koop / Linda Schacht, De Eenhoorn, 2005.

Fragment: p. 5 ('Elke dag gaat het er precies...') tot p. 8 ('... het papier op het raam')

Vraag: Hoe heten de oma's van Lucas? (Oma Gert en Oma Woef)

Vraag: Heb je ook al meegemaakt dat twee mensen ruzie om je maken? Wat zou je dan kunnen doen?

- 4- Nu niet! / Bart Demyttenaere en Rocio del Moral (ill.), Standaard, 2002.

Fragment: p. 18 ('Tom geeft het op...') tot p. 20 ('... nu wil ik niet.')

Vraag: Wat is het antwoord van Tom als zijn familie en vrienden hem voorstellen iets te doen? (Nu niet!)

Vraag: Hoe kan iemand jou opvrolijken als je boos bent?

- 5- Sep kiest een ma / Moniek Vermeulen en Tim Polfliet, Abimo, 2005.

Fragment: p. 2 ('Ik zeg het nog één keer...') tot p. 3 ('... ik kies zelf wel een ma!')

Vraag: Waarom wil Sep een andere mama? (Omdat hij geen snoep krijgt)

Vraag: Wie wil er af en toe mama of papa omruilen voor een andere mama of papa? Wanneer wil je dit het liefste doen?

FRAGMENTVRAGEN VOOR BIJZONDER ONDERWIJS

Deze activiteit is ook erg geschikt om uit te voeren met kinderen uit het bijzonder onderwijs. Daarom werden ook enkele boeken geselecteerd en vragen bedacht die gepast zijn voor deze groep.

Verdriet

- 1- De schoentjes van Noor / Katrien Vandewoude en Jan de Kinder, Clavis, 2004.

Fragment: p. 55 ('Ik schuif de salami...') tot p. 56 ('Die zijn langer geworden').

Vraag: Hoe weet je uit dit fragment dat mama of papa verdriet heeft? (Mama komt niet eten, ze heeft geen honger, Marthe ziet dat papa verdriet heeft doordat de plooiën om zijn mond langer geworden zijn)

- 2- De laatste dag / Stefan Boonen en Greet Bosschaert, Clavis, 2002.

Fragment: p. [8] ('Zullen we straks gaan fietsen') tot en met p. [11].

Vraag: De mama van Linus verhuist vandaag naar haar nieuwe vriend Tim. In dit fragment komt Tim er net aan met de verhuiswagen. Linus zegt "Ik weet precies wat ze


- denkt". Wat zou mama denken? (Het antwoord staat niet letterlijk in de tekst, kinderen geven een eigen interpretatie)
- 3- Zootje was hier / Edward van de Vendel en Carll Cneut (ill.), De Eenhoorn, 2004
 Fragment: p. 27: hoofdstuk 15, 'Ver'
 Vraag: Waarom zegt oma dat het land van Kiko en Flam "rood en zwart" is? (Zwart van oorlog en rood van bloed)

Avontuur

- 1- De baby uit de bloemkool / Detty Verreydt en Anne Westerduin (ill.), Lannoo, 2002.
 Fragment: p. 15, 'De baby uit de boot'
 Vraag: Werd de nieuwe baby echt in een boot gevonden? Waarom werd dat dan zo verteld?
 (De antwoorden zijn in het volgende hoofdstukje te vinden. Dat stukje kun je dan ook nog voorlezen)
- 2- Circus Faldini en het verdwenen orkest / Reina ten Bruggenkate en Josine van Schijndel (ill.), Van Holkema en Warendorf, 2003.
 Fragment: p. 12 ('De hele nacht...' tot '...er is zoveel te doen')
 Vraag: Wie moet er allemaal helpen bij het opzetten van de circustent? (iedereen)
 Familievragen die bij dit fragmentje passen: Zou jij graag in een circusfamilie thuishoren? Waarom? Wie van de kinderen moet thuis ook een handje helpen? Waarmee? Zijn er ook kinderen die moeten helpen bij het beroep van hun ouders? (Landbouwer, bakker...)
- 3- Jantje en de zeven reuzen / Sam Swope en Carll Cneut (ill.), De Eenhoorn, 2004
 Fragment: p. 25 ('De Slokop at zoveel...') tot p. 27 ('smik smak snuif knor knor')
 Vraag: Hoe zou jij proberen om aan een gevaarlijke reus te ontkomen?

Vrolijke families

- 1- Bezem / Bibi Dumon Tak en Fiel van der Veen (ill.), Van Goor, 2005.
 Fragment: p. 18 ('De ochtend daarna...') tot p. 19 ('...dan spelen ze in de tuin tot het donker wordt. De baas gaat met zijn eigen brokjes aan tafel zitten')
 Vraag: Welke brokjes eet de baas?
- 2- De wonderlijke broertjes Pim en Pietje / Youp van 't hek en Olga Wiese (ill.), Rap, 2004
 Fragment: p. 14 ('Pim en Pietje maakten vaak ruzie'), tot einde p. 15.
 Vraag: Hoe zou jij het probleem van de ruzie om de hond Snuffie oplossen?
 Verder in het boek staat te lezen hoe het door mama werd

- opgelost. Dit stuk kan je ook nog voorlezen (p.17).
- 3- Engeltjes op zondag, boefjes in de week / Gerda Dendooven, Lannoo, 2002. 
 Fragment: p. [7], hoofdstuk 3
 Vraag: Waarom gaat vader het huis verbouwen? (Omdat er zoveel kinderen zijn)
 Fragment: p. [8], hoofdstuk 4
 Vraag: Waarom moest 13 alleen slapen? (Omdat die teveel hoestte)
 Familievragen die bij dit fragmentje passen: Wie slaapt alleen in een kamer, wie slaapt met broer of zus op de kamer? Wat is er leuk aan een eigen kamer (een kamer samen met broer of zus) en wat is er niet zo leuk?

Ruzie, conflict

- 1- Mies is raar / Brigitte Minne en Marja Meijer (ill.), Clavis, 2003.
 Fragment: p.20, hoofdstuk 6, 'Een doos van Mies'
 Vraag: Wat gaat Mies met het oud brood doen? (Aan het ganzenkuiken voeren)
 Familievragen die bij dit fragment passen: Wie heeft er thuis een dier? Wat is jullie lievelingsdier? Is een huisdier ook een deel van de familie, waarom wel, waarom niet?
- 2- Mats leent een dier / Lucrèce L'Ecluse en Jan de Kinder (ill.), De Eenhoorn, 2001.
 Fragment: p. 10 'De hamster van Harrie'
 Vraag: Waarom wil mama geen dier in huis? (Ze vindt het vies)
- 3- De twaalfde man / Hilde Vandermeeren en Marjolein Pottie, De Eenhoorn, 2004. 
 Fragment: p. 9 ('We lopen het veld op...') tot p. 11 ('...er ligt een voetbal op mijn maag')
 Vraag: Welke truc gebruiken Korneel en Marco om links en rechts uit elkaar te weten. (Pleister om de rechterduim)
 Vraag: Marco zegt dat er een voetbal op zijn maag ligt. Hoe komt dit? Hebben jullie ook al iets gelijkaardigs meegeemaakt?

Familievragen en -opdrachten:

- Maak een kleine stamboom, en begin bij je grootouders
- Wie van de klas heeft de meeste broers of zussen?
- Som al je ooms en tantes op
- Hoeveel kinderen in de klas hebben nog overgrootouders?
- Ken je al je neefjes en nichtjes?
- Vind je familiefeesten leuk? Welk feest is het leukst? Waarom?
- Wie heeft er een huisdier? Is een huisdier ook lid van het gezin?

- Wie is de dochter of de zoon van de kleindochter van je overgrootvader?
- Bij wie in jouw familie ga jij het liefste logeren en waarom?
- Wat is heimwee? Wanneer komt heimwee voor? Hoe gaat het weer over?
- Is het leuk om samen met je ouders te spelen, hebben zij daar tijd voor?

Eigen fragmenten kiezen

Na het spel kiezen de kinderen hun favoriete fragment(en) uit. Zorg voor voldoende kopies van de verschillende fragmenten zodat meerdere kinderen hetzelfde fragment kunnen kiezen. Bij het fragment kunnen de kinderen een tekening maken, of een collage. Zorg dan voor voldoende tijdschriften met veel personen in, waaruit kinderen kunnen knippen of maak kopies van de tekeningen uit de boeken. Zo werken ze aan een klein zelfgemaakt boekje.

Je kan de kinderen ook een tableau-vivant laten spelen. Laat hen met verkleedkleden het fragment naspelen of gestileerd uitbeelden, en maak er een foto van. De foto's fleuren het fragmentenboek op.

Op die manier maakt ieder kind een 'favoriet familiefragmentboekje'. Je kan ook alle geïllustreerde fragmenten bundelen tot één groot boek dat in de klas opnieuw doorgenomen kan worden.

Varianten

Je kan de huisjes en de vakjes verspreiden over de hele bibliotheek. Maar je kan er ook een speelbord mee maken. Dan plaats je alles wat je nodig hebt om het spel te spelen op één tafel en leg je een soort ganzenbord aan tussen de huisjes. De (groepjes) kinderen spelen dan met een pion en verplaatsen dat na het werpen met de dobbelsteen. Het spel is afgelopen als het volledige ganzenbordparcours is afgelegd.

Benodigheden

Voor het spel:

- Boeken waaruit je fragmenten kiest
- De uitgeknipte huisjes en de kaartjes
- Eventueel: pionnen (bijvoorbeeld playmobilfiguurtjes) en dobbelsteen.

Voor het fragmentboekje:

- Potloden, stiften, wasco's...

- Lijm
- Tijdschriften
- Voldoende kopies van fragmenten
- Voldoende kopies van tekeningen uit fragmentboekjes
- Digitaal fotoestel
- Verkleedkleden

Vervolgactiviteiten

Als je geen tijd meer hebt om een eigen fragmentenboekje te maken, kan je dit voorstel aan de leerkracht meegeven, zodat er ook in de klas nog een vervolgactiviteit mogelijk is.

De boeken die je nodig hebt voor het spel, kan je tijdelijk niet uitlenen. Vermeld daarom wanneer de boeken waar de fragmenten uit gekozen zijn terug beschikbaar zullen zijn in de bib.



MIJN FAMILIEALBUM

Fotoalbums, ze komen voor in alle families. Ze herbergen de herinneringen aan mooie tijden, deugdlozende vakanties, onvergetelijke verjaardagsfeestjes, de knusse momenten van het gezin.

In deze activiteit stellen kinderen een hoogst origineel familiealbum samen. Allerhande randinformatie en creatieve linken die ze vinden in de bib fleuren het geheel op.

Basisprincipe

Leesland is geen eiland

Doelstelling

Kinderen kunnen een titel van een boek opzoeken in de catalogus.

Kinderen kunnen een trefwoord opzoeken in een naslagwerk of woordenboek.

Kinderen kunnen informatie zoeken en vinden op een website.

Doelgroep

Kinderen vanaf 9 jaar, 2de graad lager onderwijs.

Omschrijving van de activiteit

De bibliotheek zorgt voor een groot fotoalbum waarin kinderen hun foto kunnen plakken. De kinderen kleven een leuke foto in een album en schrijven hun naam erbij. Daarbij verzamelen ze nog tal van andere weetjes over hun naam, hun familie en auteurs of boekpersonages met dezelfde naam.

Kinderen zoeken de betekenis van hun voornaam of familienaam:

- Internet: <http://home.tiscali.be/marcel.vervloet>
- Internet: <http://www.meertens.knaw.nl>
- Boeken: Verklarend woordenboek van de familienamen in België en Noord-Frankrijk (Frans Debrabandere)

Kinderen zoeken waar hun familienaam in België het meest voorkomt en hoeveel naamgenoten ze hebben:

- Internet: <http://www.familienaam.be>

Kinderen noemen een familietrek of -eigenschap (talent, karaktertrek,...) of een hobby die overeenkomt met die van vader, moeder, broer, zus...

Kinderen zoeken een titel of auteur in de catalogus waar hun naam in voorkomt.

Om een en andere vlot te laten lopen, kan je gebruik maken van het invulblad (zie bijlage).

Varianten

De kinderen nemen hun foto met digitale camera in de bibliotheek.

De kinderen gebruiken een foto van enkele familieleden (vb. vader en zoon), samen lossen ze de vragen op in de bib.

De kinderen gebruiken foto's van familieleden om een stamboom op te maken waarin hun broers, zussen, grootouders, ouders... voorkomen.

Vervolgactiviteiten

Het thema 'Mijn familie' is een prima vertrekpunt om te werken rond erfgoed en genealogie.

In 2004 stond de Erfgoeddag in het teken van 't zit in de familie'. Via www.erfgoeddag.be kan je een digitale of papieren versie van de themabrochure verkrijgen. Die bevat tal van ideeën om aansluitend bij het thema activiteiten te ontplooiën: tentoonstellingen, workshops, kinderateliers, fietstochten...

Andere nuttige sites waarmee je het verleden induikt:

www.svfv.be: site over familiekunde in Vlaanderen.

www.mondelingegechiedenis.be: deze site neemt je mee in de wereld van de mondelinge geschiedenis.



Bijlage



Ik heet:

Dit betekent mijn familienaam:

Ik ben afkomstig van

In België wonen er _____ mensen met deze naam.

Mijn familie is speciaal omdat

Mijn naamgenoot heeft een boek geschreven met de titel

of: in deze titel

_____ wordt mijn voornaam genoemd.

POËTISCHE MOBILE

Gedichten, ze zijn te vinden in elke bib, maar vinden de jongeren de weg naar poëzie? Met deze activiteit willen we jongeren in contact brengen met zoveel mogelijk gedichten, om ze verschillende vormen van poëzie te leren kennen, om ze namen van dichters aan te bieden, om ze te laten voelen wat je met gedichten kan uitdrukken.

De activiteit is beschreven om te werken met een klas, maar kan uiteraard ook aangeboden worden aan individuele bibliotheekbezoekers.

Basisprincipe

De taalspeeltuin

Doelstelling

Jongeren in contact brengen met een veelheid aan gedichten zodat ze kunnen keuren, kiezen, proeven...

Doelgroep

Kinderen vanaf de derde graad lager onderwijs.

De activiteit kan ook aangeboden worden aan leerlingen van de eerste graad middelbaar onderwijs. Eventueel zijn er dan enkele aanpassingen nodig.

Duur van de activiteit

Minimum 1 lesuur (50 min), naar keuze en afhankelijk van de interesse van de groep kan er zeker langer gewerkt worden.

Omschrijving van de activiteit

De activiteit verloopt in verschillende stappen:

- Eerst knutselen de kinderen een mobile in elkaar (in de bijlage vind je een model)
- De kinderen vullen de kadertjes met foto's of tekeningen van zichzelf en enkele familieleden.
- Daarna zoeken ze in gedichtenbundels en in aangeboden gedichten naar fragmenten die passen bij de personen in de kadertjes, of ze maken zelf een gedicht.
- Deze gedichten kopiëren of schrijven ze over in de kadertjes. Of je kan de gedichten zelf al kopiëren op de kadertjes.

Vorbereitung

Maak op voorhand goede afspraken met de leerkracht. Vertel hen wat je van plan bent en wat ze kunnen verwachten van de bib, zo kunnen ze je nog altijd tips geven om, afhankelijk van de aard van de klas (rustig, rumoerig, klein, groot), de inhoud of de duur van de activiteit aan te passen.

Vraag of de kinderen eigen materiaal kunnen meebrengen: schaar, schrijfgereef.

Kopieer voldoende bouwstukken voor de mobile. Je gebruikt daarvoor best stevig papier.

Zorg voor voldoende kopies van gedichten of fragmenten uit gedichten.

In 'collectie in de kijker' op www.vcob.be en in het Leesproject vind je lijsten met gedichten die aansluiten bij het thema 'Mijn familie'.

Leg alle gedichtenbundels aantrekkelijk verspreid in de jeugdbib, zodat ze uitnodigen om er in te gaan grasduinen.

Verder heb je nog draad nodig (dun maar stevig, bijvoorbeeld nylondraad) en een perforator. Met deze draad bevestigen de kinderen hun portretjes en gedichten aan de mobile.

Om de kinderen hun eigen gedicht te laten maken heb je kladpapier nodig, schrijfgereef en gekopieerde kadertjes om de definitieve versie op over te schrijven.

Variaties

Je kan vragen of de jongeren op voorhand in de klas de mobiles in elkaar steken. Dit bespaart je geknutsel in de bib en je kan je meer toeleggen op de keuze en het aanbod van de gedichten.

De jongeren kunnen de gekozen gedichten op gekleurd papier kleven voor ze aan de mobile gehangen worden. Dit is steviger en kleurrijker.

Heb je veel tijd of een kleine groep, dan kan je de activiteit uitbreiden en de jongeren nog vragen een gedicht voor zichzelf te kiezen of, wat nog een grotere uitdaging is, een gedicht over zichzelf te schrijven. Een alternatief is om dit later in de klas te doen.

De klas op bezoek

- Verwelkoming

Je kan de jongeren origineel verwelkomen door hen een nieuwe naam te laten verzinnen en die op te spelden. Voor deze

nieuwe naam laten ze zich inspireren door de naamgeving die gebruikelijk is in IJsland.

De jongens krijgen daar een voornaam en als achternaam de voornaam van hun vader, aangevuld met 'son', bijvoorbeeld Jan Peterson. De meisjes krijgen een voornaam en als achternaam de voornaam van hun moeder aangevuld met 'dottir', bijvoorbeeld Lieve Greetsdottir. Zussen en broers hebben daar dus niet dezelfde achternaam zoals bij ons.

Zo maken ze ook kennis met naamgeving in andere culturen.

- Gedichtenmobile maken

Toon de jongeren als voorbeeld een mobile die je vooraf zelf maakte.

Met de bouwstukken en de kadertjes maken de kinderen hun eigen mobile en schrijven daarin enkele namen van familieleden. Je kan hen volledig laten kiezen wie ze er in schrijven of je kan dit aansturen. Zo kan je bijvoorbeeld vragen om maximum twee personen uit elke generatie op te schrijven: 2 broers of zussen of neven of nichten, 2 tantes, ooms, vader, moeder, 2 grootouders.

Vertel hen vervolgens dat ze onder elk familielid een gedicht hangen dat past bij die persoon. Het gedicht mag een sfeer of een gevoel uitdrukken dat die persoon bij hen oproept. Lees zelf één of meerdere gedichten voor uit de voorbeeldmobile waarvan jij vindt dat het op een bepaalde manier bij een familielid van jou past en vertel hen waarom.

Daarna gaan ze grasduinen in de gedichten. Zorg zeker dat hier voldoende tijd en rust voor uitgetrokken wordt, want dit is tenslotte het hoofddoel van de activiteit.

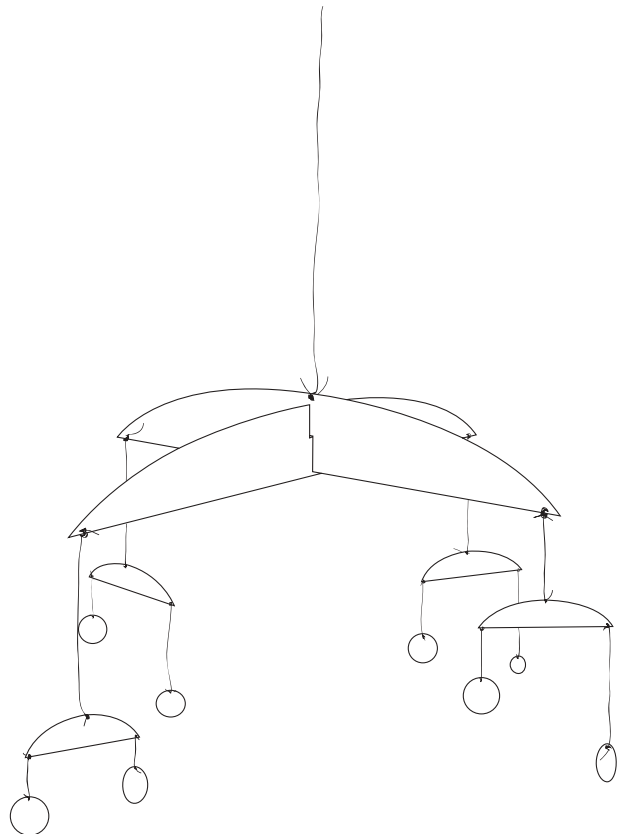
Leg alle kopieën uitgespreid op één of meerdere tafels, je kan van één gedicht ook meerdere exemplaren maken.

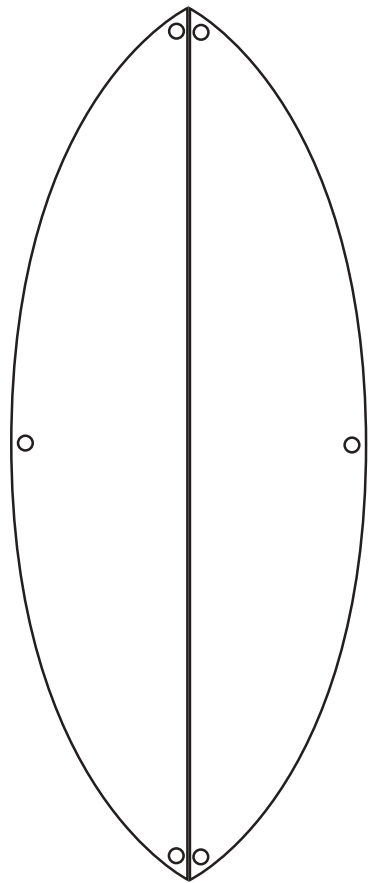
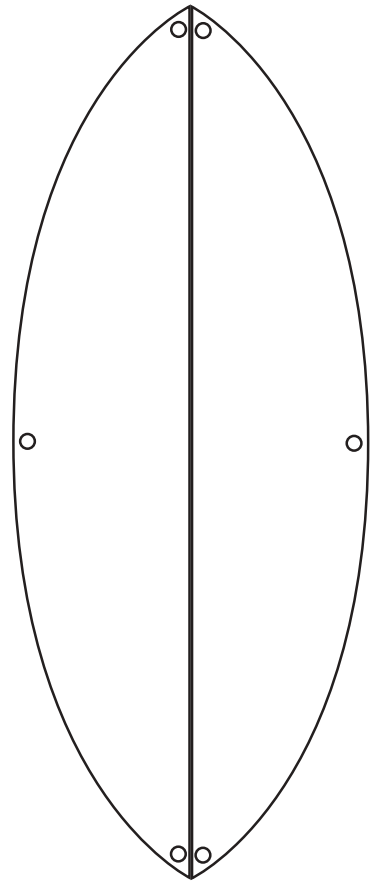
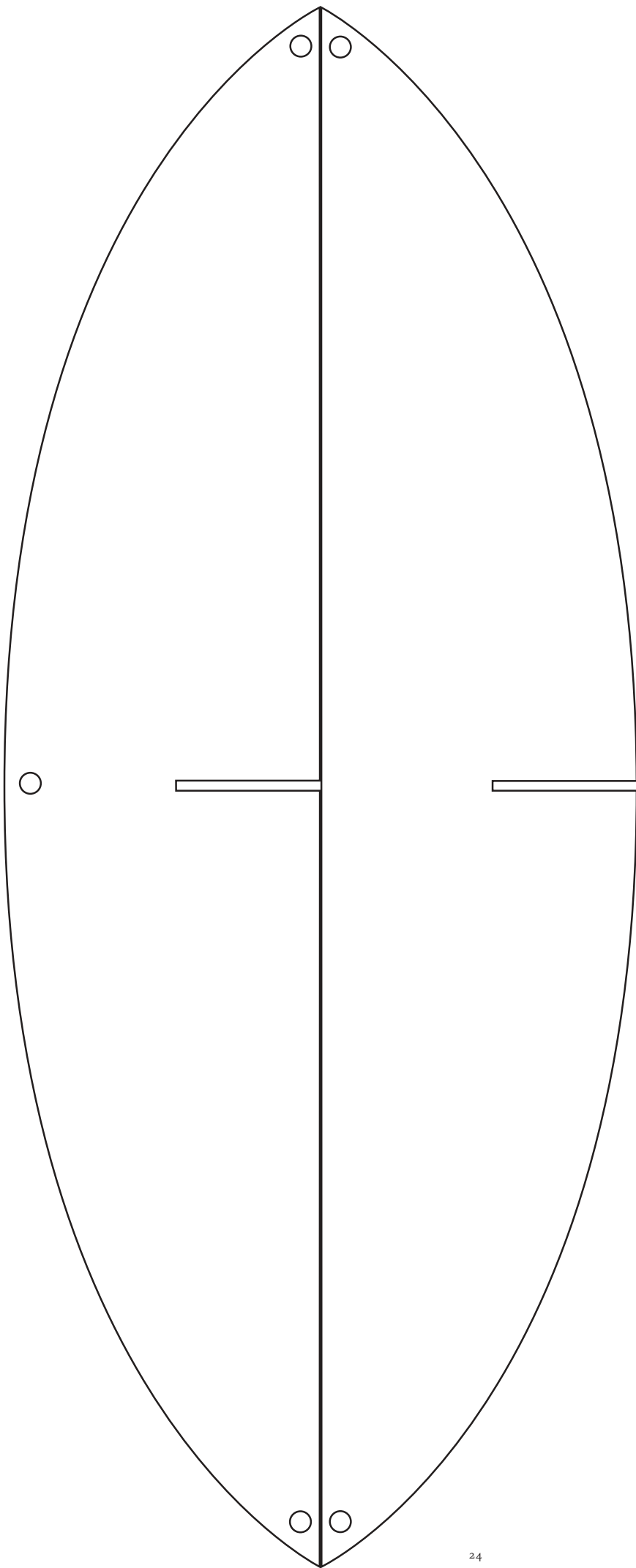
Laat ze ook in bundels zoeken en laat ze daar dan ook kopieën uit maken als ze gedichten vinden die hen meer aanspreken. Samen met de leerkracht kan je hen begeleiden bij hun keuze of hun passende bundels aanwijzen.

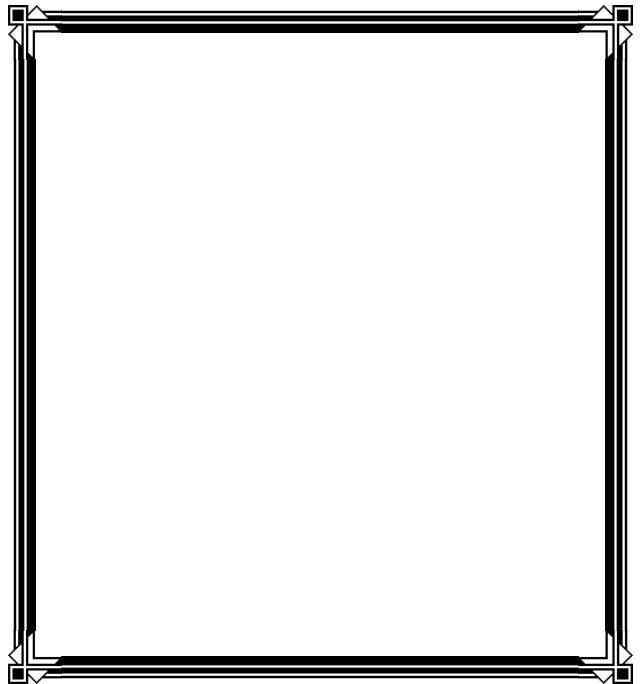
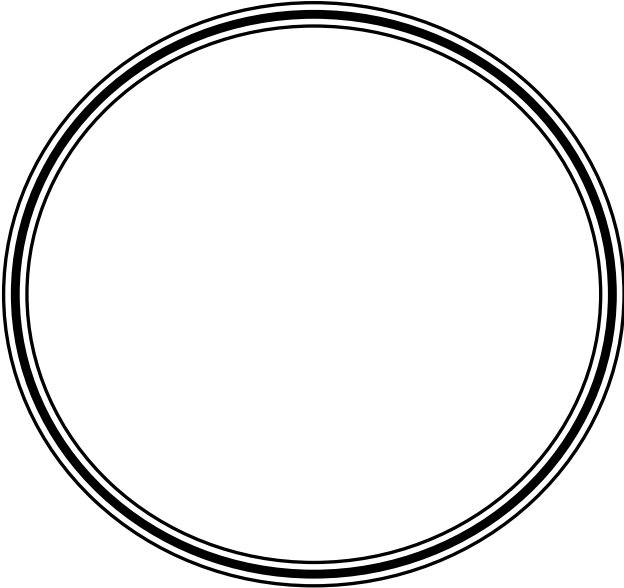
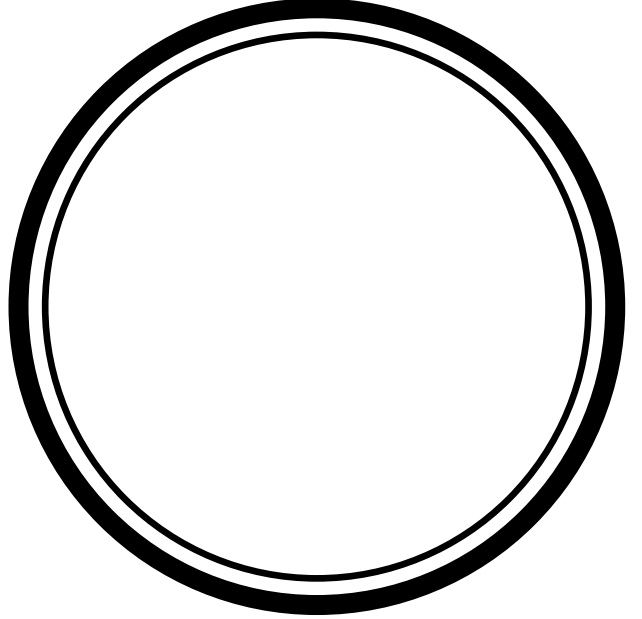
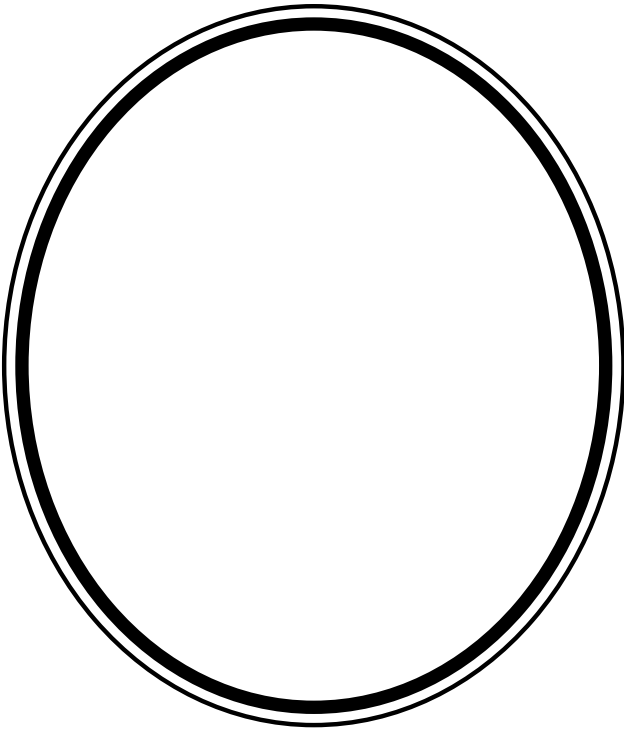
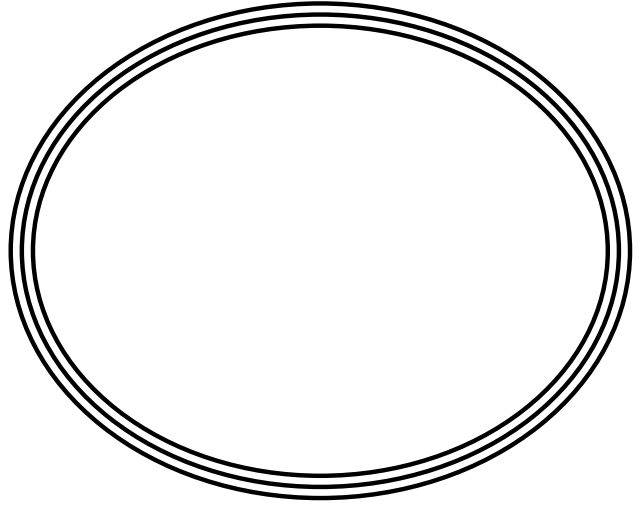
Daarna komt de afwerking. De gedichten, al dan niet op gekleurde papieren kadertjes gekopieerd, gekleefd of gekalligrafeerd, worden aan de mobile gehangen bij het juiste familielid. Maak met een perforator gaatjes en knoop met draden de gedichten onder de boom.

Benodigdheden

Gedichten (kopieën en bundels), gekleurd papier, schaar, draad, perforator.







MOOIE WOORDEN, MOOIE VERHALEN

Voor middelbare scholen is het niet evident om naar de bib te komen. Hoe ouder jongeren worden, hoe meer ze gebrand zijn op hun zelfstandigheid. Het is geen evidentie om een gestuurde, verplichte activiteit rond boeken te organiseren waar jongeren warm van worden. Daarom hebben we gekozen voor een vrijblijvende activiteit. Wie langsloopt en zin heeft, doet mee. Wie geen zin heeft, doet niet mee.

De activiteit is haalbaar voor grote en kleine bibliotheken en kan ook dienen als louter aankleding van de jongerenhoek.

Basisprincipe

Wie woorden zaait

Doelgroep

Jongeren vanaf 12 jaar

Doelstelling

Jongeren aanzetten tot lezen en tot filosoferen en nadenken over literatuur.

Jongeren laten kennismaken met boeiende adolescentenliteratuur.

Omschrijving

In deze activiteit worden jongeren aan de hand van prikkelende fragmenten uitgedaagd tot een confrontatie met hun familie en/of met zichzelf. Dit zonder dwang en anoniem. Zo kunnen ze filosoferen, nadenken en reflecteren over boeken en zichzelf, of gewoon voor een keer heel hard hun mening op papier zetten.

De (jongeren)bib wordt aangekleed met fragmenten. Jongeren worden door vragen en opdrachten uitgedaagd op de teksten te reageren, hun eigen mening of hun eigen verhaal te vertellen. Hun reacties hangen ze naast en rond de fragmenten. Reageren kan anoniem en alle reacties blijven de hele Jeugdboekenweek lang hangen.

Fragmenten

De fragmenten komen uit negen boeken en zijn als bijlage opgenomen bij deze activiteit (p. 28- p. 36) :

1- Ellendige avonturen / Lemony Snicket. - Ploegsma, 2005


2- Broere / Bart Moeyaert. - Querido, 2002 

3- Vijf vadem diep / Judith Clarke. - Houtekiet, 2003

4- Het tunnelkind / Sonya Hartnett. - Houtekiet, 2004

5- 17 / Per Nilsson. - Lemniscaat, 2003

6- Met huid en haar / Marita de Sterck. - Querido, 2004

7- Coraline / Neil Gaiman. - Luitingh-Sijthoff, 2003 

8- 10 manieren om je ouders te versieren / Peter Adriaenssens. - Lannoo, 2003

9- Wimperwensen, klavertjesvier / Kaat Vrancken. - Querido, 2002

Opstelling

Hang de fragmenten verspreid over de (jongeren)bib en laat voldoende ruimte rond de fragmenten voor reacties. Je kan met post-it'jes werken op een kartonnen of houten ondergrond, met blaadjes en punaises op prikborden, met waslijnen... Wie geen plaats heeft om de fragmenten uitgebreid op te hangen, kan een beperkte galerij maken waar (een paar) fragmenten naast elkaar hangen. Maak het geheel af met exemplaren van het boek in kwestie en/of met een kleurenkopie van de cover.

Bij de ingang van de (jongeren)bib kan je een bordje met uitleg plaatsen (zie voorbeeldtekst in bijlage). Sommige fragmenten lenen zich tot multimediale uitbreiding: bij 'Broere' kan bijvoorbeeld de cd beluisterd worden, bij 'Ellendige avonturen' kan (een stuk van) de film getoond worden - eventueel met koptelefoon bij de hand.

Om de drempel te verlagen, kan je zelf al enkele reacties bij de fragmenten plaatsen.

Benodigdheden

Voldoende papier/post-it'jes en balpennen

Fragmenten en kleurenkopie van de covers

Exemplaren van de kerntitels

Vervolgactiviteiten

Je kan de fragmenten kopiëren op strooibriefjes, formaat postkaart. De jongeren kunnen die fragmentjes meenemen, of doorgeven aan een vriend of vriendin.

Scholen kunnen deze fragmentenroute inpassen in hun literatuurprogramma, als ze tijdens de Jeugdboekenweek werken rond (enkele van de) kerntitels. Een bezoek aan de bib en een gerichte confrontatie met de citaten kan de boeken opentrekken naar de belevingswereld van de leerlingen en kan hun blik verruimen. Al is het maar voor even. Zo gaan bib en school bij deze activiteit ook hand in hand.

Bijlage

Fragmenten

Uit 9 kerntitels werden meerdere fragmenten geselecteerd.

1. Ellendige avonturen, Lemony Snicket (weeskinderen)
2. Broere, Bart Moeyaert (nostalgie)
3. Vijf vadem diep, Judith Clarke (gezin)
4. Het tunnelkind, Sonya Hartnett (gezin)
5. 17, Per Nilsson (vader en zoon)
6. Met huid en haar, Marita De Sterck (grootouders)
7. Wimperwensen, klavertjesvier, Kaat Vrancken (grootouders)
8. 10 manieren om je ouders te versieren, Peter Adriaenssens (informatief)
9. Coraline, Neil Gaiman (fantasy, griezel)

Algemene vragen, van toepassing bij elk fragment:

Wat denk je van het personage wanneer je dit fragment leest?

[Bij een dagboekbrief.] Maak zelf een dagboekbrief gebaseerd op deze feiten. Wat betekent een dagboek voor jou?

Hoe wil je dat dit verhaal afloopt?

Hoe is de relatie tussen deze familie? Wat vind je leuk en minder leuk?

Kijk naar de cover van het boek en verzin er je eigen verhaal bij.

I.

Een van de dingen die Violet, Claus en Roosje zo goed vonden van hun ouders was dat ze hun kinderen nooit wegstuurden wanneer er bezoek kwam, maar ze gewoon aan tafel lieten mee-eten en meepraten, als ze maar hielpen met afruimen.

Lemony Snicket, *Het bittere begin*, Ploegsma, 2005 (p. 11)

Wat is jullie leukste, meest aparte of allervreemdste familieritueel?

2.

Hij zit te studeren, noemde onze moeder het. Hij zit bij te leren. En dan smeekte ze ons zo weinig mogelijk door de kamer te lopen, en of we op zijn minst wilden proberen stil te zijn, want als we de gedachten van onze vader onderbraken, dan zou hij de draad kwijtraken en helemaal opnieuw moeten beginnen, en misschien nooit meer uitkomen op het punt waar hij gebleven was.

We hadden zelf ook al ondervonden hoe raar gedachten sprongen, maar het ging onze pet te boven dat onze moeder het roken van onze vader studeren noemde. Als een ander een uur met een pijp in een stoel zou zitten, dan zou onze moeder zeggen dat hij niets deed. Ga iets doen, zou ze dan zeggen.

Bart Moeyaert, Broere, Querido, 2002 (p. 11-12)

Is roken terwijl je nadenkt ongezond?

Heb jij een studeerritueel?

Doe je altijd dezelfde groene onderbroek aan als je examen wiskunde hebt?

‘Mam.’ Hij nam haar hand en net als anders schrok hij van de warmte die ze uitstraalde, omdat je op de één of andere manier verwachtte dat iemand die er zo stil en rustig bij lag, koud zou zijn. ‘Mam, het gaat erover dat ik nooit naar je luisterde, vroeger... je weet wel, toen je thuiskwam van school en begon te vertellen over wat er gebeurd was. Ik had moeten luisteren, mam, het spijt me, echt, ik was zo’n stuk onbenul. Ik wist nergens van, mam.’

Ze glimlachte niet. Als hij niet beter had geweten, zou hij door die blik in haar ogen de indruk hebben gekregen dat ze bang voor hem was. Dat kon toch niet?

Judith Clarke, *Vijf vadem diep*, Houtekiet, 2003 (p. 142)

Waarom zou zijn moeder bang voor hem zijn? Kan dat?

Waar heb jij spijt van? En zou je dat tegen je moeder zeggen?

4.

Hij en Mam waren lange tijd gescheiden geweest, en voor zijn kinderen was hij een vreemde. In de afzondering van het plattenslandsleven konden ze elkaar in alle rust opnieuw leren kennen. Boven alles wou Pa echter met zijn eigen ogen een land zien waar geen geesten dwaalden, waar de grond geen beenderen bevatte, waar je lucht kon inademen die niet stonk naar bloed, waar de vogels onbezorgd door een lege, ongebroken hemel fladderden. Hij en Mam gingen in op het bod en waren aanvankelijk ook erg dankbaar voor de barak en de vriendelijke burens, voor de rust en de sereniteit. Het was pas later dat ze zich herinnerden dat ze nooit landbouwers waren geweest en ook nooit zouden zijn.

Sonya Hartnett, Het tunnelkind, Houtekiet, 2004 (p. 56)

Waar is deze Pa geweest en wat deed deze Mam ondertussen? Leven ze nog lang en gelukkig in de barak?

Wat willen jouw pa en ma?

Wat wil jij?

5.

Over mijn kindertijd. Heel kort. Een paar beelden.

Per Nilsson, 17, Lemniscaat, 2003 (p. 35)

Wat is hét beeld van jouw kindertijd?

Wat is jouw mooiste, grappigste of meest pijnlijke jeugdherinnering?

6.

Wie zou zeggen hoe het uiteindelijk dan toch gebeurde? Misschien was Sien in het holst van de nacht bij Tist gekropen, misschien na de wildste kermis die het dorp ooit had meegemaakt, of tijdens de hevigste storm van het jaar, of tijdens de langste nacht. Misschien had Sien zachtjes tegen de ribben van Tist gestompt. Misschien was er iets van haar zotte kracht in Tist gestroomd. En misschien was Tist toen vergeten dat hij moest oppassen en was er iets te veel van Tist in Sien gestroomd. Wie zou het zeggen?

Marita De Sterck, *Met huid en haar*, Querido, 2004 (p. 148)

Wat is er gebeurd, denk je? En vooral: wat zou jij zeggen?

7.

Iets wat ik echt wil moet ik zo vaak mogelijk wensen. Maar ik moet natuurlijk wel de kans krijgen en dat gebeurt: niet zo vaak een wimper wegblazen, een vallende ster zien, een klavertjevier vinden of met z'n tweeën hetzelfde woord zeggen op hetzelfde moment. Alles moet gaan volgens de regels, anders komt de wens niet uit. Ik mag bijvoorbeeld mijn wens aan niemand verklappen, ik moet hem met mijn ogen dicht doen en ik moet hem uitspreken in de open lucht.

Kaat Vrancken, Wimperwensen, klavertjesvier, Querido, 2002 (p. 30)

Wat is jouw wensenreglement?

8.

Dat is pas straf: maak je eigen straf!

Zet je nu even schrap voor het volgende. Het is niet te begrijpen dat jongeren er zelf bijna nooit opkomen. En dit ondanks het feit dat we er allemaal wel mee geconfronteerd worden: een sanctie krijgen. Veel ouders passen het principe toe dat 'wie zijn gat verbrandt op de blaren moet zitten' of 'eigen schuld, dikke bult'.

Dit is onze communicatie strategie: als je de regels overtreedt, ga dan niet zitten wachten op wat komt, maar kom zelf met een voorstel op de proppen: de straf die je voor jezelf bedacht hebt. En vooral: wacht er niet mee tot er al een hele discussie met je ouders op gang is. Nee, je moet ervoor zorgen dat je de allereerste bent die erover begint.

Peter Adriaenssens, 10 manieren om je ouders te versieren: succesvol onderhandelen met je ouders, Lannoo, 2003 (p. 77)

Stel: Op tijd komen is je zwakke punt. Je moeder/vader is altijd vreselijk ongerust en dit vertaalt zich dan in grote scènes. Gevolg: niet meer uitgaan.

Verzin zelf een straf voor deze situatie en probeer een veel minder leuke straf te vermijden.

9.

En zonder het te willen knikte Coraline. Het was waar: de andere moeder hield van haar. Alleen hield ze van Coraline zoals een gierigaard van geld houdt, of een draak van zijn goud. Coraline wist dat ze in de knoopogen van de andere moeder een bezitting was, niets meer. Een troeteldier dat nog maar net mocht blijven omdat het niet echt leuk meer was. 'Ik wil uw liefde niet', zei Caroline. 'Ik wil helemaal niets van u.'

Neil Gaiman, Coraline, Luitingh-Sijthoff, 2003 (P. 115)

Voel jij je soms het bezit van iemand of voel jij je vrij?

Tekstje voor jongeren

Met woorden kan je veel zeggen. Veel woorden maken verhalen. En die zetten je aan het denken, aan het fantaseren, aan het lachen, aan het filosoferen...

Verspreid in de bib vind je tal van teksten uit knappe boeken.

Lees ze even.

En vertel jij dan wat deze woorden met jou doen. Reageer, schreeuw het in drukletters van de daken, of fluister je verhaal in potlood. Alles kan, alles mag. Het woord is aan jou.

Strooibriefje / postkaart

Mooie woorden, speciaal voor jou!

het boek waaruit dit fragment komt, is te vinden in je bibliotheek!

VOOR DE HELE FAMILIE

Samen met je ouders of andere familieleden naar de bibliotheek gaan is voor veel kinderen een groot feest. Bovendien wees onderzoek uit dat kinderen die in gezinsverband naar de bib gaan, hun hele verdere leven trouwere bibliotheekgebruikers zijn. Met een thema als 'Mijn familie' vormt de Jeugdboekenweek een uitgelezen kans om activiteiten te ontplooiën waar jong en oud van kunnen genieten.

Familiedag in de bib

Kinderen worden samen met hun ouders grootouders, ooms, tantes, neefjes en nichtjes uitgenodigd om deel te nemen aan een ongelooflijk leuke boekendag in de bib.

Wat staat er op het programma? Enkele suggesties:

- Fotograaf: net als in vervlogen tijden kunnen gezinnen zich laten portretteren voor een mooie achtergrond. In hun hand houden ze het favoriete voorleesboek van de familie.
- Picknick: wat is er gezelliger dan een picknick met allerlei lekkers? Bij mooi weer op het grasveldje bij de bib, bij regen gewoon gezellig tussen de boeken. Iedereen die wil meesmullen brengt wat lekkers mee, en zo wordt een reusachtig buffet bij elkaar getoverd. Letterkoekjes, servetjes met citaten en taarten uit Tellegens taartenboek maken het geheel af.
- Voorleessessies: kinderen kunnen de voorleeskwaliteiten van andere mama's en papa's uittesten.
- Leestips: de aanwezige families prijzen via een grote wand hun favoriete (voor)leesboek aan.
- Jeugdauteurs en illustratoren: misschien vinden mama en papa het ook wel leuk om eens een jeugdauteur te ontmoeten? Voor kinderen is het weer wat anders dan een auteurslezing tijdens de schooluren.
- Spelletjes uit vervlogen tijden: welke woord en letterspelletjes werden vroeger gespeeld? Ouders halen klassiekers als scrabble of pim, pam, pet uit de doos.
- Kinderen en hun ouders stellen hun meest geliefde boek voor aan het aanwezige publiek. Ze vertellen kort waarover het gaat en lichten toe waarom het hun favoriet is.
- Tentoonstelling van boeken waarmee voorbije generaties leerden lezen ('de eendjes', 'an en jan'...)
- Familieboek: een gezinsvriendelijk variant op het klassieke vriendenalbum. In een groot blanco boek noteren gezinnen het antwoord op vragen als: wat is het beste boek voor het slapen gaan? Wie is het grootste leesbeest in de familie? Wie leest het beste voor? Wat is het lievelingsboek van elk familielid? Wat is de beste plek om te lezen?

- De hele bib doet mee: laat de Jeugdboekenweek in het algemeen, en deze familiedag in het bijzonder, doorsijpelen in de héle bibliotheek. In alle afdelingen merk je dat er iets bijzonders aan de hand is in de bib. En alle collega's dragen hun steentje bij om er een geslaagde dag van te maken.

Grootouders en kleinkinderen lezen voor

Bibliotheek Baarle-Hertog organiseerde ooit een voorleeswedstrijd waarbij grootouders en hun kleinkind (vijfde of zesde leerjaar) samen voorlezen.

Eerst stelde het kind zichzelf en haar/zijn voorleespartner voor, vertelde iets over de schrijver of schrijfster van het boek en waarom ze het boek hadden gekozen. Vervolgens lazen de opa of oma een stukje uit het boek voor. Alles bij elkaar kreeg elk duo ongeveer 10 minuten.

Daarna beoordeelde de jury en vertelde de juryvoorzitter iets positiefs over alle duo's. Maar uiteindelijk kwam slechts één duo eruit als het beste, de anderen waren allemaal tweede.

Duo's kunnen verschillende vormen aannemen: kind met papa of mama, met auteur, met boer of zus, met peter of meter, oom of tante, de burenen...

Voor meer informatie: Karel Michielsens, rijkevorsel@bibliotheek.be.

Logeerkoffertjes

Dit idee werd al eens uit de doeken gedaan in de Inspiratiegids Jeugdboekenweek 2003 en ondertussen opgepikt door tal van bibliotheken.

De bibliotheek stelt koffertjes samen die door (groot)ouders voor hun kleinkinderen kunnen worden geleend. In elk koffertje zit minstens één boek dat aansluit bij het thema van de Jeugdboekenweek, en dat boek wordt aangevuld met een evenwichtig aanbod van wat de bibliotheek in huis heeft voor de kleinsten: andere prentenboeken, gedichtenbundels, verhalenbundels, cd, cd-rom, film... Op deze manier wordt (groot)ouders de weg gewezen in het rijke aanbod van de jeugdbibliotheken.

Voorlezen aan huis

Dit is ook een formule die veel bibliotheken al ontdekt hebben, en die mooi aansluit bij het thema 'Mijn familie'. De bibliotheek treedt buiten haar muren en dringt binnen in de huiskamers van gezinnen. Verzamel enkele vertellers en voor-

lezers die bij gezinnen thuis gaan voorlezen uit de beste boeken over 'Mijn familie'. Op deze manier merken ouders hoe fijn het is om samen rond een boek te zitten.

Een variant hierop kan een 'open huiskamer' zijn: dan stellen gezinnen hun huis open voor toehoorders.

Kinderen gidsen grootouders, en omgekeerd

In deze activiteit worden senioren en jongeren op een aangename manier samengebracht. Voorafgaand aan een rondleiding krijgen de kinderen een vragenlijst waarmee ze kunnen peilen naar de interesses van oma en opa. Deze informatie vormt het uitgangspunt van de rondleiding in de bib.

Vervolgens komen ze nog eens terug naar de bib, in het gezelschap van hun grootouders. Dan is het aan de kinderen om oma en opa wegwijs te maken in de bibliotheek. Zo zijn de kinderen dan voor één keertje bibliothecaris: ze ontvangen niet alleen hun grootouders, maar maken ze ook wegwijs en bieden ze een kopje koffie aan.

Familiequiz

Wat is er leuker dan met het hele gezin gezelschapspelletjes te spelen? In deze activiteit nodig je de gezinnen uit om het tegen elkaar op te nemen in een grote familiequiz. De teams mogen bestaan uit oma's, opa's, neefjes, tantes, broers en zussen... zolang de deelnemers maar familie zijn! Voorzie voldoende quizvragen over jeugdboeken. En zorg voor een gevarieerd geheel van vragen. Zo zijn er vragen waarop enkel grootouders het antwoord weten, of die de kinderen kunnen oplossen.

Voorleeshappening met familiebrunch

Tijdens deze voorleesochtend wordt op verschillende verrassende plaatsen in de gemeente voorgelezen. Ook de voorlezers zelf zijn een verrassing: de burgemeester, de bakker... Aansluitend worden de gezinnen uitgenodigd voor een brunch in de bibliotheek.

De VerhalenVerteller

De Tieltsse werkgroep Jeugdboekenweek broedde al langer op het idee om iets te organiseren voor kinderen van 3 tot 8 jaar die thuis niet of nauwelijks in aanraking komen met boeken. Samen met de Openbare Bibliotheek van Tielt, het OCMW, het Centrum voor Lezen en Informatie (LINC) en Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen (KATHO) werd het pro-

ject "De VerhalenVerteller" georganiseerd. Vrijwilligers laz zes weken lang een uur per week voor in gezinnen zonder voorleestradi tie. De maatschappelijk werkers van het OCMW zochten gezinnen, LINC zorgde voor voorleestips, de Tieltsse Bibliotheek en KATHO leverden voorlezers.

Gewapend met een koffer vol boeken en veel enthousiasme, zorgden uiteindelijk zo'n 20-tal voorlezers bij heel diverse gezinnen thuis voor enkele uurtjes boekenpret. En niet alleen de kinderen maar ook de voorlezers zelf beleefden veel plezier!

Het project werd in april afgesloten met een slotfeestje in de Openbare Bibliotheek van Tielt. Elk kind kreeg een boek cadeau. Bij een natje en een droogje werd nog even nagekaart over het project, over de grote en kleine successen, maar ook over de hindernissen die moesten genomen worden.

Voor meer informatie: Marian Puype, marian.puype@bibliotheek.be.



LEUKE SPELLETJES

Krijg je tijdens de Jeugdboekenweek een groep kinderen over de vloer? Organiseer je een hele dag vol leuke activiteiten?

Dan zorgen deze spelletjes voor een plezierige afwisseling. Je kan ze spelen tussen andere activiteiten door of houden als afsluiter bij een voorleesuurkje, een auteurslezing of een rondleiding in de bibliotheek.

Oost west, thuis best

Een bekend spreekwoord... maar misschien kent niet iedereen de juiste betekenis. Dit is een leuk spelletje om naar de betekenis van spreekwoorden te zoeken. Er zijn immers heel veel spreekwoorden die verwijzen naar familie.

In bijlage vind je een tabel met spreekwoorden. Leg in de bib een aantal boeken over spreekwoorden klaar, en vraag de kinderen om de juiste betekenis ervan te zoeken. Eventueel kan je hen vragen om ook zelf een grappig spreekwoord te zoeken en dat toe te voegen aan de tabel ...

Enkele suggesties voor boeken:

Al draagt een aap een gouden ring...: spreekwoordenboek
Hubert van Marum. - Amsterdam: KIT, 2003. - 90-6832-966-9

Eerste spreekwoordenboek voor kinderen

Son Tyberg en Ellen Cornelis (ill.). - Aartselaar: Deltas, 2002. - 90-243-8398-6

Gooi het maar in mijn pet ... uitdrukkingen en zegswijzen getekend en uitgelegd

Annelies Karelse en Joliet Leenhouts (ill.). - Bussum: Perceboom, 2004. - 90-77455-28-0 (+cd-rom)

Internationaal spreekwoordenboek

Gerd De Ley. - Antwerpen: Standaard, 1996. - 90-02-20456-6

Van Dale junior spreekwoordenboek

Wim Daniels. - Utrecht: Van Dale Lexicografie, 2001. - 90-6648-069-6

Laat de kinderen ook via websites naar de betekenis zoeken. Je legt best vooraf de zoekstrategie even uit.

Suggesties voor sites:

www.spreekwoord.nl

www.taal.pagina.nl

<http://home.planet.nl/~rthonen/spreekwoorden.htm>

<http://www.oneliners-and-proverbs.com/dutch-ab.html>



bijlage

ZOEK DE BETEKENIS VAN VOLGENDE SPREEKWOORDEN

Zoals het klokje thuis tikt, tikt het nergens

Elk huisje heeft zijn kruisje

De appel valt niet ver van de boom

Aan een kleine vogel past geen grote bek

Een vader kan beter zeven kinderen onderhouden,
dan zeven kinderen een vader

Vlugge moeders, trage dochters

Blauwe duiven, blauwe jongen

Het kuiken wil wijzer zijn dan de kip

Van je familie moet je het hebben

Stripverhalen en het thema 'Mijn familie'

Familiebanden

Zoek een aantal stripverhalen en reeksen waarbij de hoofdfiguren op één of andere manier familie zijn. Daarvoor kun je onder andere putten uit de boekenlijst (zie www.vcob.be). Maak van elke reeks of album een schema met de verschillende familiebanden. Leg de groep een leeslijstje voor waarin ze de die familiebanden in een bepaalde tijdspanne moeten ontdekken. Nadien kan je een korte quiz houden. Stel vragen over de familiebanden in de verschillende reeksen en laat de kinderen eventueel antwoorden met zelfgemaakte bordjes met daarop de termen mama, papa, oom, enz.

Het leven zoals het is

Het eerste album in de stripreeks over het Poolse meisje Marzi en haar familie is een waar pareltje. Het schetst het leven in een grijs appartementsblok in het communistische Polen. Het album biedt heel wat perspectieven. Je kan met een groep jongeren eens dieper ingaan op de verschillen tussen haar leefwereld en onze Westerse invalshoek. Het thema oogt misschien wat saai, maar er zit voldoende emotie en humor in het verhaal.

Broere

Hoe kan je iemand het best omschrijven in één woord? Dat is de uitdaging in deze activiteit. Bovendien laten we kinderen kennismaken met de mooie, rijke taal van Bart Moeyaert. Zo wordt de bibliotheek een taalspeeltuin waar het heerlijk proeven is van taalrijkdom.

Geschikt voor kinderen van 8 tot 14, in klasverband of gezellig op je eentje.

De activiteit is geïnspireerd op de wijze waarop Bart Moeyaert in zijn boek 'Broere' zijn zes broers benoemt: de oudste, de stilste, de echtste, de verste, de liefste, en de snelste. De zevende, de jongste, is hijzelf.

Met de klas

Lees eerst een fragment voor uit 'Broere' van Bart Moeyaert. Enkele geschikte hoofdstukken om de zeven broers voor te stellen zijn:

- Als we maar gezond zijn: p 31
- Zwembad: p 43
- Eén broer met een lange naam: p 112

Je kan er één voorlezen of meerdere, afhankelijk van de tijd die je hebt. Het voorlezen kan ook vooraf gebeuren, in de klas.

Deel de kinderen op in groepjes van drie. Laat de kinderen nu in die kleine groepjes voor zichzelf een passend bijvoeglijk naamwoord zoeken in overleg met de anderen uit hun groepje. Hang in de bib, aan de wanden of aan draden een aantal woorden op. Zeker de zeven uit Broere maar ook een aantal andere.

Bijvoorbeeld: de grappigste, de grootste, de bijzonderste, de luidste, de warmste...

Daarna ga je samen met de klas in een kring zitten en stelt elk kind iemand anders uit zijn groepje voor met de nieuwe naam en een kort waarom.

Wanneer je in de grote groep gaat zitten, zorg er dan voor dat de drie kinderen uit één groepje niet bij elkaar maar verspreid zitten, dat houdt de aandacht van alle kinderen meer vast.

Voor de lezers in de bib

Kopieer enkele hoofdstukjes van Broere op kleurrijke bladen en laat de kinderen ze lezen en/of mee naar huis nemen. Zelf kunnen ze dan hun familieleden voorstellen met een bijvoeglijk naamwoord. Je kan daarvoor de mobile gebruiken van de poëtische mobiles (zie p. 23).

Hang de bomen op in de bib als versiering.

Spelletjes op www.jeugboekenweek.be

Wijs de kinderen in jouw bibliotheek de weg naar de campagnesite. Daarop kunnen ze in maart tal van leuke online spelletjes spelen!

